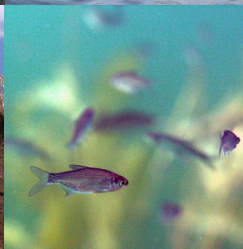

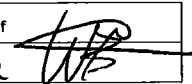
**Natuurtoets en Voortoets aanleg
innamestation Spijkerboor**

Waterwinningbedrijf Brabantse Biesbosch

Natuurtoets en Voortoets aanleg innamestation Spijkerboor

referentie	projectcode	status
RT782-3/strg002	RT782-3	concept 01
projectleider	projectdirecteur	datum
ir. J.C. Schut	ir. F. de Bruijn	12 september 2013

autorisatie	naam	paraaf
goedgekeurd	ir. J.C. Schut	ba

INHOUDSOPGAVE	blz.
1. INLEIDING	1
1.1. Inleiding	1
1.2. Aanleiding	1
1.3. Overzicht plan en werkzaamheden	1
1.3.1. Aanlegfase	2
1.3.2. Gebruiksfase	3
1.4. Beschrijving plangebied	3
1.5. Inhoud rapport	6
2. TOETSINGSKADER	7
2.1. Gebiedsbescherming	7
2.1.1. Natuurbeschermingswet 1998	7
2.1.2. Ecologische Hoofdstructuur	8
2.2. Soortenbescherming	9
2.2.1. Flora- en faunawet	9
3. NATURA 2000	13
3.1. Methodiek	13
3.1.1. Afbakening verstoringsaspecten	13
3.1.2. Effectbepaling	13
3.2. Kenmerken Biesbosch	14
3.2.1. Status	14
3.2.2. Natura 2000-gebied Biesbosch	14
3.3. Effectbeschrijving en beoordeling	17
3.3.1. Oppervlakteverlies	18
3.3.2. Versnippering	20
3.3.3. Verzuring en vermeting	20
3.3.4. Verontreiniging	22
3.3.5. Verstoring door geluid, licht, trilling, optische en mechanische verstoring	23
3.4. Cumulatieve effecten	24
3.5. Conclusie	25
4. ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR	27
4.1. Methode	27
4.2. Beschrijving EHS plangebied	27
4.3. Effecten en conclusie	28
5. FLORA EN FAUNAWET	29
5.1. Methode	29
5.2. Vaatplanten	29
5.3. Grondgebonden zoogdieren	32
5.4. Vleermuizen	35
5.5. Vogels	37
5.6. Reptielen	37
5.7. Amfibieën	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.8. Vissen	40
5.9. Ongewervelden	41
5.10. Conclusies	42
6. SAMENVATTING	43

6.1. Natura 2000	43
6.2. Ecologische hoofdstructuur	43
6.3. Flora- en faunawet	43

7. BRONNEN	47
-------------------	-----------

laatste bladzijde	47
-------------------	----

BIJLAGEN	aantal blz.
-	

1. INLEIDING

1.1. Inleiding

Het Waterwinningbedrijf Brabantse Biesbosch (WBB) is een naamloze vennootschap bestaande voor 60 % uit het waterbedrijf Evides en voor 40 % uit het waterbedrijf Brabant Water. WBB beschikt over een 3-tal spaarbekkens in de Biesbosch: de Petrusplaat, Honderd-en-Dertig en De Gijster. Evides voert ten aanzien van deze spaarbekkens het feitelijke beheer uit.

Evides levert ca. 260 miljoen m³ gezuiverd water op jaarbasis, waarvan ruim 180 miljoen m³ uit de Biesboschbekkens afkomstig is. Het oppervlaktewater wordt in het Gat van de Kerkslot aan de Amer (=Maas) ingenomen in De Gijster, waarna het vervolgens door de Honderd-en-Dertig en de Petrusplaat stroomt en daarna geleverd wordt aan de regio's Rotterdam/Europoort, Zeeland en Noord-Brabant. De bekkens hebben een cruciale rol in de drink- en industriewatervoorziening van Zuidwest-Nederland. Enerzijds vanwege de grote microbiologische en chemische waterkwaliteitsverbeteringen die het Maaswater gedurende het maandenlange verblijf in de bekkencascade door natuurlijke zuiveringsprocessen en selectieve inname ondergaat. Anderzijds vormen de bekkens een bron van voorgezuiverd zoet water voor gebieden die van nature niet over voldoende zoet water beschikken en daardoor geen betrouwbaar drinkwater zouden kunnen maken of industrieën laten huisvesten en land- en tuinbouw laten bedrijven.

1.2. Aanleiding

De inname van Maaswater in de Gijster is momenteel niet toekomst bestendig. De inname van het water in de Gijster vindt nu plaats naast het uitlaatstation. Hierdoor wordt het oppervlak van De Gijster niet volledig benut. Evides Waterbedrijf is daarom voornemens een nieuw innamestation te ontwikkelen, innamestation Spijkerboor.

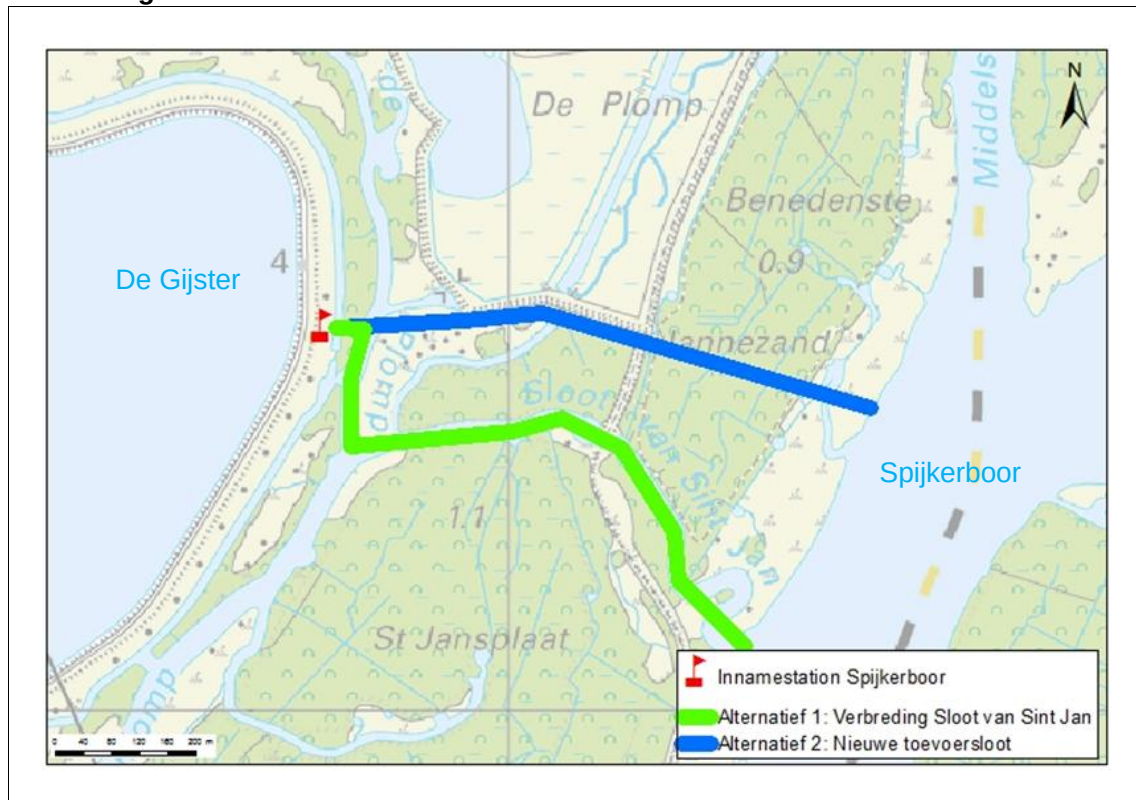
1.3. Doel

In deze rapportage wordt het voornemen getoetst aan de natuurwet- en regelgeving. Vervolgens worden de juridische consequenties van het voornemen inzichtelijk gemaakt.

1.4. Overzicht plan en werkzaamheden

De realisatie en ingebruikname van het nieuwe innamestation kan in potentie negatieve effecten hebben op natuurwaarden die worden beschermd door de Natuurbeschermingswet (Nbwet), Flora- en faunawet (Ffw) en Ecologische hoofdstructuur (EHS). In deze paragraaf worden het plan en de werkzaamheden toegelicht die mogelijk een effect hebben op deze natuurwaarden.

Afbeelding 1.1. Plansituatie

1.4.1. Aanlegfase

De mogelijke negatieve effecten op de omgeving in de aanlegfase kunnen voortkomen uit in principe 2 typen werkzaamheden: de bouw van het innamestation en het realiseren van een aanvoerkanaal. Voor de locatie van het innamestation is één locatie aangewezen, zie afbeelding 1.1. Het aanvoerkanaal kan op 2 manieren worden gerealiseerd.

Bouw innamestation

De bouw van het innamestation vindt plaats langs de dijk van de Gijster. Het innamestation wordt half in de dijk geplaatst. De bouw van het station heeft verschillende typen verstoringen van de omgeving tot gevolg. Zo zal een deel van het aanwezige groen (wilgenbos, kwelsloot, gras- en ruigtevegetatie) moeten wijken. Daarnaast vindt er een regelmatige stroom van de aan- en afvoer van materialen plaats. Dit zal deels over de dijk van de Gijster plaatsvinden en deels via het water (Spijkerboor). Naar alle waarschijnlijkheid wordt het innamestation op heipalen gefundeerd. Vervolgens vindt de bouw van het innamestation plaats. Het betreft een stenen gebouw.

Aanvoerkanaal

Het innamestation zal in de gebruiksfase een vrijwel constante hoeveelheid water inlaten en naar De Gijster pompen. Deze handeling vereist een vrijwel constante waterstroom richting het innamestation. Het huidige netwerk van sloten en kanaaltjes kan niet voorzien in deze toevoer. Ten behoeve van de watertoevoer zijn in principe 2 alternatieven mogelijk. Deze alternatieven worden hieronder toegelicht.

Verbreding Sloot van Sint Jan (alternatief 1)

Dit alternatief betreft het verbreden van het tracé van de Sloot van Sint Jan tussen Spijkerboor en het innamestation. De watergang die nu circa 30 m breed is, zal worden verbreed

tot circa 40 m. Hiervoor wordt aan 1 of beide zijden een deel van de oever afgegraven. Daarnaast zal ten behoeve van het doorstroomprofiel de watergang worden verdiept.

Aanleg nieuw aanvoerkanaal (alternatief 2)

In plaats van het verbreden van een huidige watergang, wordt in dit alternatief een geheel nieuwe watergang gegraven. Het betreft een vrijwel rechtstreekse verbinding tussen het innamestation en Spijkerboor. Dit nieuwe aanvoerkanaal ligt gedeeltelijk evenwijdig aan het zuidelijke deel van de dijk rondom polder De Plomp. Ten behoeve van de aanleg van het kanaal dienen rietvelden en een schietwilgenbos te worden doorsneden. Hiervoor worden bomen gekapt en vegetatie verwijderd. De afgegraven grond wordt waarschijnlijk per schip uit het gebied verwijderd.

1.4.2. Gebruiksfase

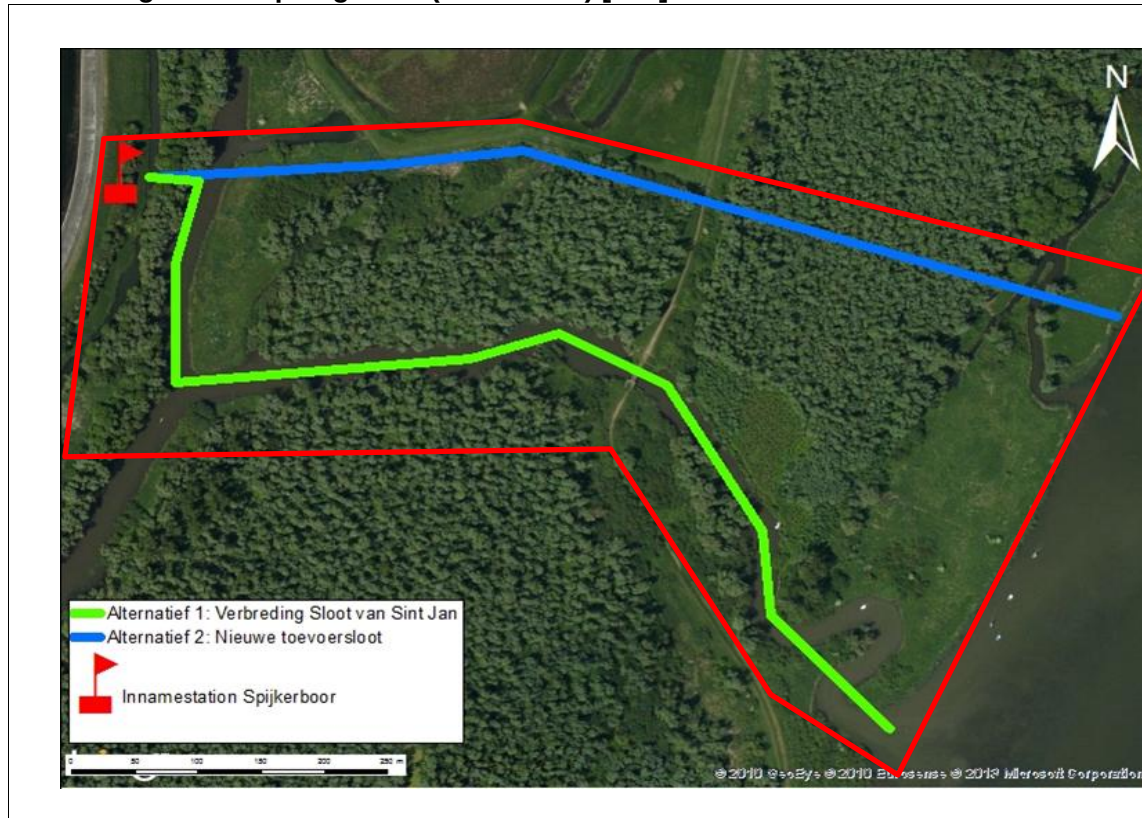
Inname oppervlakte water

Gedurende de gebruiksfase wordt oppervlakte water ingenomen in het innamestation en vervolgens naar De Gijster gepompt. De pompen hebben een capaciteit van maximaal 16 m³/sec. Deze maximale capaciteit zal slechts sporadisch worden benut. De dagelijkse capaciteit is 4-5 m³/sec. De elektrische pompen zijn buiten het innamestation niet te horen.

1.5. Beschrijving plangebied

Het plangebied betreft het gebied dat aan de westzijde wordt begrensd door de dijk van de Gijster en aan de oostzijde door Spijkerboor. Aan de noordzijde begrenst de dijk van polder De Plomp het plangebied, een denkbeeldige lijn langs de zuidelijke oever van de Sloot van Sint Jan vormt de zuidgrens van het plangebied.

Afbeelding 1.1. Het plangebied (rood kader) [lit.1]

Het innamestation ligt voor een deel in het Natura 2000-gebied Biesbosch, het andere deel ligt ter hoogte van de dijk rond De Gijster. In het Natura 2000-gebied is ter hoogte van het innamestation een dichte vegetatie van boom- en struikvormende wilgensoorten aanwezig afgewisseld met een dichte ruigtevegetatie waarin soorten als reuzenbalsemien (springbalsemien), grote brandnetel en braam domineren. Langs de teen van de dijk ligt een ondiepe kwelsloot. De oostelijke oevers van de kwelsloot zijn gedeeltelijk beschaduwd door overhangende bomen. Het andere deel is voorzien van een rietkraag. Aan de zijde van de dijk is de oever vrijwel tot aan de waterlijn begraasd door schapen, evenals het talud van de dijk.

Afbeelding 1.2. Impressie plangebied ter hoogte van het innamestation

De Sloot van Sint Jan is een watergang van ca. 30 m breed. De waterdiepte is beperkt waardoor alleen kleine recreatievaartuigen de sloot kunnen gebruiken. De oevers van de Sloot van Sint Jan zijn over vrijwel de gehele lengte dicht begroeid met wilgenbos, her en der onderbroken door rietvelden en rietruigten.

Het gebied ter plekke van het nieuwe aanvoerkanaal bestaat in het oostelijk deel voornamelijk uit rietvelden, rietruigten en enkele kleine wilgenbosjes. Dit deel heeft een vrij open karakter. Het westelijk deel van het nieuwe kanaal loopt door een hoog opgaand wilgenbos. Het laatste deel ligt in een uitgestrekt rietveld dat begrensd wordt door de natuurlijke oever van Spijkerboor.

Afbeelding 1.3. Impressie van het plangebied ter plekke van de alternatieven

1.6. Inhoud rapport

In hoofdstuk 2 wordt het toetsingskader beschreven waarop dit rapport betrekking heeft. Vervolgens is in hoofdstuk 3 de toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet '98) beschreven, in hoofdstuk 4 de toetsing voor de ecologische hoofdstructuur (EHS) uitgevoerd en in hoofdstuk 5 de toetsing van de Flora- en faunawet (Ffw). Tot slot worden de analyses en conclusies samengevat in hoofdstuk 6.

2. TOETSINGSKADER

2.1. Gebiedsbescherming

2.1.1. Natuurbeschermingswet 1998

De Nbwet '98 biedt de juridische basis voor de aanwijzing van te beschermen gebieden en landschapsgezichten, vergunningverlening, schadevergoeding, toezicht en beroep. Internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn (VR) en Habitatrichtlijn (HR), maar ook verdragen als bijvoorbeeld het Verdrag van Ramsar (Wetlands) zijn hiermee in nationale regelgeving verankerd. De Nbwet '98 heeft als doel het beschermen en in stand houden van bijzondere gebieden. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Nbwet '98 voor wat betreft Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten.

Natura 2000-gebieden

Nederland past een vergunningstelsel toe bij de bescherming van Natura 2000-gebieden. De provincie is bevoegd gezag voor de vergunningverlening in het kader van de Nbwet '98. Projecten of andere handelingen, die gelet op de instandhoudingdoelen, verslechterende of significant verstorende gevolgen hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied, zijn volgens artikel 19d, lid 1 Nbwet '98 vergunningplichtig.

Elke ontwikkeling in of nabij een Natura 2000-gebied dient te worden onderworpen aan een 'voortoets'. Uit de voortoets moet blijken of kan worden uitgesloten dat de werkzaamheden/ontwikkeling een significant negatief effect hebben op de natuurwaarden in het betreffende gebied. Indien significante effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, dient een 'passende beoordeling' te worden uitgevoerd. Kunnen significante effecten worden uitgesloten, maar kan er wel verslechtering plaatsvinden, dan is een verslechteringstoets vereist. Een passende beoordeling of een verslechteringstoets zorgt voor een verdere kwantitatieve en kwalitatieve analyse van de mogelijk optredende negatieve effecten en zijn daarmee de basis voor een diepgaande ecologische beoordeling. Deze toets wordt uitgevoerd door de (c.q. in opdracht van) initiatiefnemer. Op basis van de passende beoordeling of een verslechteringstoets kan een aanvraag voor een vergunning op grond van de Nbwet '98 worden ingediend bij het bevoegde bestuursorgaan. In het geval de passende beoordeling niet de zekerheid verschaft dat er geen sprake is van een aantasting van de natuurlijke kenmerken van het betrokken Natura 2000-gebied, moet de vergunning, c.q. de instemming, worden geweigerd, tenzij er geen alternatieven zijn, er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en door compensatie de algehele samenhang van het Natura 2000-netwerk gewaarborgd blijft (ADC-criteria; Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compensatie).

Prioritaire soorten

Volgens de definitie in de Richtlijn heeft de Europese Unie voor de instandhouding van een aantal habitattypen een bijzondere verantwoordelijkheid voor de instandhouding, omdat een belangrijk deel van hun natuurlijke verspreidingsgebied binnen de Europese Unie ligt. Deze prioritaire status speelt allereerst een rol in de procedures tussen de Europese Commissie en de Lidstaat ten aanzien van de selectie van Habitatrichtlijngebieden (LNV, Verantwoordingsdocument, 2003). In de bijlagen van de Habitatrichtlijn en in de aanwijzingsbesluiten zijn prioritaire habitattypen en soorten aangeduid met een sterretje (*).¹

¹ Zie Ministerie van EL&I, Natura 2000 profielendocument, 1 september 2008.

Op grond van de Nbwet '98 geldt voor prioritaire typen en soorten een zwaarder beschermingsregime. Op basis van een passende beoordeling of een verslechteringsbeoordeling kan een aanvraag voor een vergunning op grond van de Nbwet '98 worden ingediend bij het bevoegde bestuursorgaan. In het geval de passende beoordeling niet de zekerheid verschaft dat er geen sprake is van een aantasting van de natuurlijke kenmerken van het betrokken Natura 2000-gebied, moet de vergunning c.q. de instemming worden geweigerd, tenzij dezelfde ADC-criteria gelden als voor non-prioritaire soorten. Het zwaardere regime voor prioritaire soorten of typen komt pas bij deze ADC-criteria naar voren.

Artikel 19g, lid 2 Nbwet '98 bepaalt dat voor Natura 2000-gebieden waar geen prioritaire typen of soorten voorkomen gedeputeerde staten, bij afwezigheid van alternatieven, slechts vergunning kunnen verlenen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang. Artikel 19g, lid 3 Nbwet '98 bepaalt dat voor Natura 2000-gebieden waar wel prioritaire typen of soorten voorkomen gedeputeerde staten, bij afwezigheid van alternatieven, slechts vergunning kunnen verlenen:

- op argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of voor het milieu wezenlijke gunstige effecten; of
- na advies van de Europese Commissie om andere dwingende redenen van groot openbaar belang.

Voor prioritaire habitattypen en -soorten gelden dus andere criteria bij de selectie van Natura 2000-gebieden en een zwaarder beschermingsregime onder de Nbwet '98.

2.1.2. Ecologische Hoofdstructuur

In de Nota Ruimte is een aantal uitwerkingen van ruimtelijke afwegingskaders voor de EHS aangekondigd. De EHS beoogt de realisatie van een samenhangend netwerk van natuurgebieden en verbindingzones. Door natuur te verbinden blijft diversiteit behouden en verkleint de kans op uitsterven van soorten. Het streven voor het huidige regeerakkoord was om in Nederland in 2020 meer dan 750.000 ha aan EHS-gebieden te hebben. Het grootste deel daarvan zijn bestaande bossen en natuurgebieden. Daarbij komen nog de ruim 6 miljoen hectare natte natuur: meren, rivieren en de Nederlandse delen van de Noord- en Waddenzee. Een gebied kan tegelijk een Natura 2000-gebied zijn en onderdeel zijn van de EHS. Als er sprake zou zijn van tegenstrijdige vereisten, dan is het Natura 2000-beschermingsregime leidend.

In het huidige regeerakkoord is afgesproken om de EHS in een herijkte vorm in 2018 gerealiseerd te hebben, waarbij uitgegaan wordt van de huidige 600.000 ha die eventueel met enkele tienduizenden ha kan groeien. Bij het hieropvolgende onderhandelingsakkoord (20 september 2011) over de decentralisatie van het natuurbeleid is afgesproken dat de herijkte EHS wordt afgerond in 2021. Dit betekent dat de provincies 3 jaar langer de tijd krijgen dan in het regeerakkoord is voorzien. De herijkte EHS wordt uiterlijk 2012 vastgelegd in provinciale verordeningen om planologische schaduwwerking zo snel mogelijk te beëindigen.

De specifieke waarden en kwaliteiten (veelal vastgelegd in beheer- en natuurdoeltypen) van een EHS-gebied bepalen of ruimtelijke initiatieven doorgang kunnen vinden. Iedere provincie heeft deze voorwaarden in een zogeheten compensatiebeginsel 'vastgelegd' (zie hierna volgend kader). Over het algemeen geldt dat er geen bestemmingswijzigingen mogelijk zijn als daardoor de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied significant worden aangetast; dit alles tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Om te kunnen bepalen of de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied significant worden aangetast, moet het bevoegd gezag (de

gemeente) erop toezien dat hiernaar door de initiatiefnemer onderzoek wordt verricht. Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken zal de provincie de te behouden wezenlijke kenmerken en waarden per gebied moeten specificeren.

Compensatiebeginsel Noord-Brabant

In de regionale natuur- en landschapseenheden (RNLE'n) en in de natuurparels buiten deze eenheden geldt het 'nee-principe'. Uitbreiding van het stedelijk ruimtebeslag is hier uitgesloten, afgezien van de aanleg en de (fysieke) aanpassing van niet-recreatieve infrastructuur, waarvoor het 'nee, tenzij-principe' geldt, en afgezien van beperkte afrondingen van stads- en dorpsranden. Beperkte afrondingen van stads- of dorpsranden, die tot een duidelijke verbetering van de stedenbouwkundige en landschappelijke kwaliteit leiden, zijn toegestaan in de AHS-landschap, subzone RNLE-landschapsdeel.

Buiten de regionale natuur- en landschapseenheden en de natuurparels geldt in de GHS en de AHS-landschap het 'nee, tenzij-principe'. Hier is uitbreiding van het stedelijk ruimtebeslag alleen toelaatbaar als daar zwaarwegende maatschappelijke belangen aan ten grondslag liggen, en pas nadat een onderzoek heeft aangetoond dat er geen alternatieve locaties voorhanden zijn buiten de GHS en de AHS-landschap, of andere oplossingen waardoor de aantasting van de natuur- en de hiermee samenhangende landschapswaarden wordt voorkomen. In het geval van een dergelijke onontkoombaarheid moet verzekerd zijn dat de aantasting van de natuurwaarden en de daarmee samenhangende landschapswaarden tot het minimum wordt beperkt en wordt gecompenseerd.

2.2. Soortenbescherming

2.2.1. Flora- en faunawet

De bescherming van soorten is in Nederland geïmplementeerd in de Ffw. Op grond van de Ffw is een groot aantal dier- en plantensoorten aangewezen als beschermde inheemse soort. Ten aanzien van de beschermde inheemse diersoorten kent de Ffw een verbod op het verontrusten, vangen en doden van soorten en het verstoren, vernielen en beschadigen van hun nesten, voortplantings-, rust- en verblijfplaatsen (artikel 9 tot en met 13). Ten aanzien van de beschermde inheemse plantensoorten geldt een verbod op het plukken en anderszins beschadigen (artikel 8). Voor alle soorten (beschermde en onbeschermde) kent de Ffw een zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. Dit is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt en verder gaat dan de beschermde plant- en diersoorten.

De beschermde dier- en plantensoorten, die zijn opgenomen in de Ffw, zijn verdeeld in tabellen (zie het volgende kader). Tabel 1 geeft de algemene soorten weer, die licht beschermd zijn. In dit rapport wordt naar deze soorten verwezen als 'tabel 1-soort'. Tabel 2 geeft de minder algemene, middelzwaar beschermde soorten weer. In tabel 3 staan soorten die worden genoemd in bijlage 1 van de AMvB (Algemene Maatregel van Bestuur) Ffw en soorten vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn (HR) en deze zijn zwaar beschermd. In dit rapport worden soorten die staan vermeld in de tabellen 2 en 3 van de AMvB Ffw aangeduid met de termen 'tabel 2-soort' respectievelijk 'tabel 3-soort'. Alle inheemse vogelsoorten vallen onder een beschermings-regime dat gelijk is aan dat van de tabel 3-soorten.

Beschermingregimes Flora- en faunawet

Algemene soorten

Voor algemene soorten (tabel 1-soorten of licht beschermd) geldt een vrijstelling voor artikel 8 tot en met 13 van de Ffw. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, behalve de zorgplicht. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd.

Minder algemene soorten

Voor een aantal minder algemene soorten (tabel 2-soorten of middelzwaar beschermd) geldt een vrijstelling voor artikel 8 tot en met 13 van de Ffw, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van Economische zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I, voorheen LNV) goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode kan door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden ter goedkeuring door de Minister van EL&I of er kan een reeds goedgekeurde gedragscode worden gebruikt. Wanneer volgens een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt, hoeft voor deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Als niet volgens een goed gekeurde gedragscode wordt gewerkt moet voor het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten een ontheffing van de Ffw worden aangevraagd. Bij de beoordeling van deze aanvraag vindt een zogenaamde lichte toets plaats, wat wil zeggen dat alleen wordt getoetst of geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Soorten van bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en bijlage IV van de Habitatrichtlijn

Voor ingrepen in het kader van bestendig beheer & onderhoud en bestendig gebruik, kan gebruik gemaakt worden van een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode. Als het werken volgens een goedgekeurde gedragscode niet mogelijk is moet voor het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten (tabel 3-soorten of zwaar beschermd) een ontheffing van de Ffw worden aangevraagd. Voor het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten in deze groep voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is altijd een ontheffing noodzakelijk. Een ontheffingaanvraag voor deze groep soorten wordt getoetst aan 3 criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang (zie volgende alinea), 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Een ontheffing voor soorten van bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten kan worden aangevraagd op grond van alle belangen uit dit Besluit. Hieronder vallen onder andere:

- bescherming van flora en fauna (b);
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
- dwingende redenen van groot openbaar belang, van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j).

Een ontheffing voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan worden aangevraagd op grond van alle belangen uit de Habitatrichtlijn. Een groot verschil met het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten is dat belang j, uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, daarin niet is opgenomen. In die combinatie kan een initiatief alleen plaatsvinden als alle negatieve effecten volledig worden voorkomen.

Vogelsoorten

De meeste vogelsoorten maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mogen deze nesten worden verwijderd of verplaatst, tenzij in specifieke situaties er een ecologisch zwaarwegend belang is om nesten die normaliter niet jaarrond beschermd zijn toch jaarrond te beschermen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer door een ingreep een groot deel van de nestgelegenheid van een bepaalde populatie dreigt te verdwijnen. Voor het verstoren van vogels (in het broedseizoen) is het aanvragen van ontheffing voor ruimtelijke ingrepen in principe niet aan de orde omdat bijna altijd een alternatief voorhanden is, namelijk werken wanneer geen broedende vogels aanwezig zijn. De flora- en faunawet kent geen

standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is.

Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken zijn jaarrond beschermd. Hieronder vallen:

1. nesten die buiten het broedseizoen worden gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats (bijvoorbeeld: steenuil);
2. nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (bijvoorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus);
3. nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (bijvoorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk);
4. vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijvoorbeeld boomvalk, buizerd en ransuil).

Voor verstoring van deze soorten en hun verblijfplaats is een ontheffing noodzakelijk. Deze kan alleen aangevraagd worden op basis van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- bescherming van flora en fauna (b);
- veiligheid van het luchtverkeer (c);
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

3. NATURA 2000

3.1. Methodiek

3.1.1. Afbakening verstoringsaspecten

De effectenindicator van het Ministerie van EZ [lit. 2.] is geraadpleegd om de verstoringaspecten in kaart te brengen die mogelijk optreden bij de activiteiten die plaatsvinden in het kader van de aanleg van het innamestation en de aanleg van de toevoersloot binnen Natura 2000-gebied 'Biesbosch'. Dit omvat zowel werkzaamheden tijdens de aanlegfase als factoren die tijdens de gebruiksfase zullen spelen. Omdat de geplande ontwikkelingen meerdere activiteiten omvatten, zijn met behulp van de indicator de effecten bepaald van de bouw van het innamestation en de aanleg van een toevoersloot. Hiervoor zijn in de effectenindicator de effecten 'watergang', 'winning oppervlakte water' en 'bedrijventerrein' geselecteerd. De effectenindicator is een instrument waarmee mogelijke schadelijke effecten ten gevolge van de activiteit en plannen kunnen worden verkend, maar dient met name als leidraad. In onderhavige toets wordt deze dan ook gebruikt als richtlijn. De versturende effecten zijn in één tabel weergegeven (tabel 3.1).

De geplande ontwikkelingen kunnen tot de hieronder vermelde effecten leiden op natuur. Verzuring en vermessing (3 en 4) worden niet vermeld in de effectenindicator voor de geplande ontwikkelingen. Beide effecten zijn echter mogelijk wel relevant, vanwege een mogelijk verhoogde stikstofdepositie als gevolg van het gebruik van zwaar materieel bij de bouw van het inname station en de toevoersloot en het aanleveren van materieel voor bouw van het inname station.

Tabel 3.1. Overzicht afbakening verstoringaspecten

verstoringaspecten	bouw innamestation	aanleg nieuw aanvoerkanaal	verbreding sloot van Sint Jan	inname oppervlakte water	onderzoeksmethode
oppervlakteverlies (1)	x	x	x		kwalitatief
versnippering (2)	x	x	x		kwalitatief
verzuring (3)	x	x	x		kwalitatief
vermessing (4)	x	x	x		kwalitatief
verzilting (6)				x	kwalitatief
verontreiniging (7)	x	x	x		kwalitatief
verdroging (8)				x	kwalitatief
verstoring door geluid (13)	x	x	x		kwalitatief
verstoring door licht (14)	x	x	x		kwalitatief
verstoring door trilling (15)	x	x	x		kwalitatief
optische verstoring (16)	x	x	x		kwalitatief
verstoring door mechanische effecten (17)	x	x	x		kwalitatief

Deze verstoringsaspecten worden hieronder individueel besproken.

3.1.2. Effectbepaling

De effecten van de verstoringaspecten worden allemaal kwalitatief bepaald, aangezien gerichte onderzoeksgegevens en berekeningen ontbreken. Op basis van expert judgement vindt vervolgens een effectbeoordeling van deze aspecten plaats. Mocht het nodig zijn om effecten wel kwantitatief uit te werken om significant negatieve effecten te kunnen uitsluiten, dan wordt dit aangegeven.

3.2. Kenmerken Biesbosch

3.2.1. Status

De Biesbosch is een gebied van 9720 ha dat zowel in de provincie Noord-Brabant als Zuid-Holland ligt. Het gebied is aangewezen als Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijngebied en wordt beheerd door Staatsbosbeheer en De Domeinen. Op 4 juli 2013 heeft de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken het aanwijzingsbesluit ondertekend waarmee de Biesbosch officieel is aangewezen tot een Natura 2000-gebied [lit. 3].

3.2.2. Natura 2000-gebied Biesbosch

Gebiedsbeschrijving

De Biesbosch was eeuwenlang een uitgestrekt zoetwatergetijdengebied. Ontstaan in het begin van de vijftiende eeuw, tijdens de beruchte Sint-Elizabethsvloed, werd het gebied lange tijd gekenmerkt door verraderlijke wilgenvloedbossen (deels in gebruik als grienden), afgewisseld met kale zand- en slikplaten, rietgorzen en biezenvelden. De getijdenkreeken hadden vaak steile flanken. Door de uitvoering van de Deltawerken heeft de Biesbosch veel van zijn allure moeten prijsgeven. Na de afsluiting van het Volkerak in 1960 en het Haringvliet in 1970 viel het getij terug van gemiddeld 2 m naar enkele dm's. Het gebied bestaat uit 3 delen: de Sliedrechtse en Dordtsche Biesbosch ten noorden van de Nieuwe Merwede en de Brabantse Biesbosch ten zuiden ervan. Alleen in de Sliedrechtse Biesbosch resteert nog een getijdenverschil van ongeveer 70 cm door de open verbinding via de Oude Maas. Het dynamische getijdengebied veranderde na de uitvoering van de Deltawerken in een verruigd moerasgebied waarin de hoogteverschillen tussen platen en geulen geleidelijk verminderden, wat ten koste ging van afkalving van de eilanden. De biezenvelden, rietgorzen en wilgenvloedbossen zijn deels verdwenen, delen zijn ingepolderd en er zijn drinkwaterbekkens aangelegd. Ondanks deze ingrepen bestaat het landschap van eilanden en slingerende waterwegen in wezen nog steeds en wordt het nu gekenmerkt door rivieren, kreeken, slikken, rietgorzen, bekade grienden en polders. In de Sliedrechtse Biesbosch komt nog een groot areaal droog rivierduingrasland en natte stroomdalgraslanden voor [lit. 3].

Instandhoudingsdoelen

In het Besluit Natura 2000-gebied Biesbosch zijn habitattypen en -soorten opgenomen, waarvoor instandhoudingdoelen gelden [lit. 3]. In totaal is het gebied aangemeld voor 52 instandhoudingdoelen, waarvan 9 habitattypen en 13 habitatsoorten, 8 soorten broedvogels en 22 soorten niet-broedvogels. In tabel 3.2 staan de habitattypen en -soorten met hun bijbehorende instandhoudingdoelen vermeld.

Tabel 3.1. Instandhoudingsdoelstellingen Biesbosch [lit. 3]

instandhoudingsdoelstellingen		SVI Landelijk	doelstelling oppervlak	doelstelling kwaliteit	doelstelling populatie	draagkracht aantal vogels	draagkracht aantal paren
Habitattypen							
H3260B	Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	-	=	=			
H3270	Slikkige rivieroever	-	>	>			
H6120	*Stroomdalgraslanden	--	>	=			
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	+	=	=			
H6430B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	-	>	=			
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	-	=	>			
H6510B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	--	>	=			
H91E0A	*Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)	-	=($<$)	>			
H91E0B	*Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	--	>	>			
Habitatsoorten							
H1095	Zeeprik	-	=	=	>		
H1099	Rivierprik	-	=	=	>		
H1102	Elft	--	=	=	>		
H1103	Fint	--	=	=	>		
H1106	Zalm	--	=	=	>		
H1134	Bittervoorn	-	=	=	=		
H1145	Grote modderkruiper	-	=	=	=		
H1149	Kleine modderkruiper	+	=	=	=		
H1163	Rivierdonderpad	-	=	=	=		
H1318	Meervleermuis	-	=	=	=		
H1337	Bever	-	=	=	=		
H1340	*Noordse woelmuis	--	=	=	=		
H1387	Tonghaarmuts	-	>	>	>		
Broedvogels							
A017	Aalscholver	+	=	=			310
A021	Roerdomp	--	>	>			10
A081	Bruine Kiekendief	+	=	=			30
A119	Porseleinhoen	--	=	=			5
A229	IJsvogel	+	=	=			20
A272	Blauwborst	+	=	=			2300
A292	Snor	--	=	=			130
A295	Rietzanger	-	=	=			260
Niet-broedvogels							
A005	Fuut	-	=	=		450	

instandhoudingsdoelstellingen		SVI Landelijk	doelstelling oppervlak	doelstelling kwaliteit	doelstelling populatie	draagkracht aantal vogels	draagkracht aantal paren
A017	Aalscholver	+	=	=		330	
A027	Grote Zilverreiger	+	=	=		10 foer/ 60 slaap	
A034	Lepelaar	+	=	=		10	
A037	Kleine Zwaan	-	=	=		10	
A041	Kolgans	+	=	=		1800 foer/ 34200 slaap	
A043	Grauwe Gans	+	=	=		2300	
A045	Brandgans	+	=	=		870 foer/ 4900 slaap	
A050	Smient	+	=	=		3300	
A051	Krakeend	+	=	=		1300	
A052	Wintertaling	-	=	=		1100	
A053	Wilde eend	+	=	=		4000	
A054	Pijlstaart	-	=	=		70	
A056	Slobeend	+	=	=		270	
A059	Tafeleend	--	=	=		130	
A061	Kuifeend	-	=	=		3800	
A068	Nonnetje	-	=	=		20	
A070	Grote Zaagbek	--	=	=		30	
A075	Zeearend	+	=	=		2	
A094	Visarend	+	=	=		6	
A125	Meerkoet	-	=	=		3100	
A156	Grutto	--	=	=		60	

legenda	
SVI landelijk	landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)
=	behoudsdoelstelling
>	verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
=($\leq$)	ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering

3.3. Aanwezigheid habitattypen en soorten met een instandhoudingdoel binnen het plangebied

In afbeelding 3.1 is een uitsnede van de habitattypenkaart van de Biesbosch ter plekke van het plangebied weergegeven. Hierin is te zien dat 5 van de 9 habitattypen met een instandhoudingsdoel voorkomen in en in de directe omgeving van het plangebied. De habitattypen Beken en rivieren met waterplanten, Ruigten en zomen (moerasspirea), Ruigten en zomen (harig wilgenroosje), Slikkige rivieroeveren en Vochtige alluviale bossen komen voor in en nabij het plangebied.

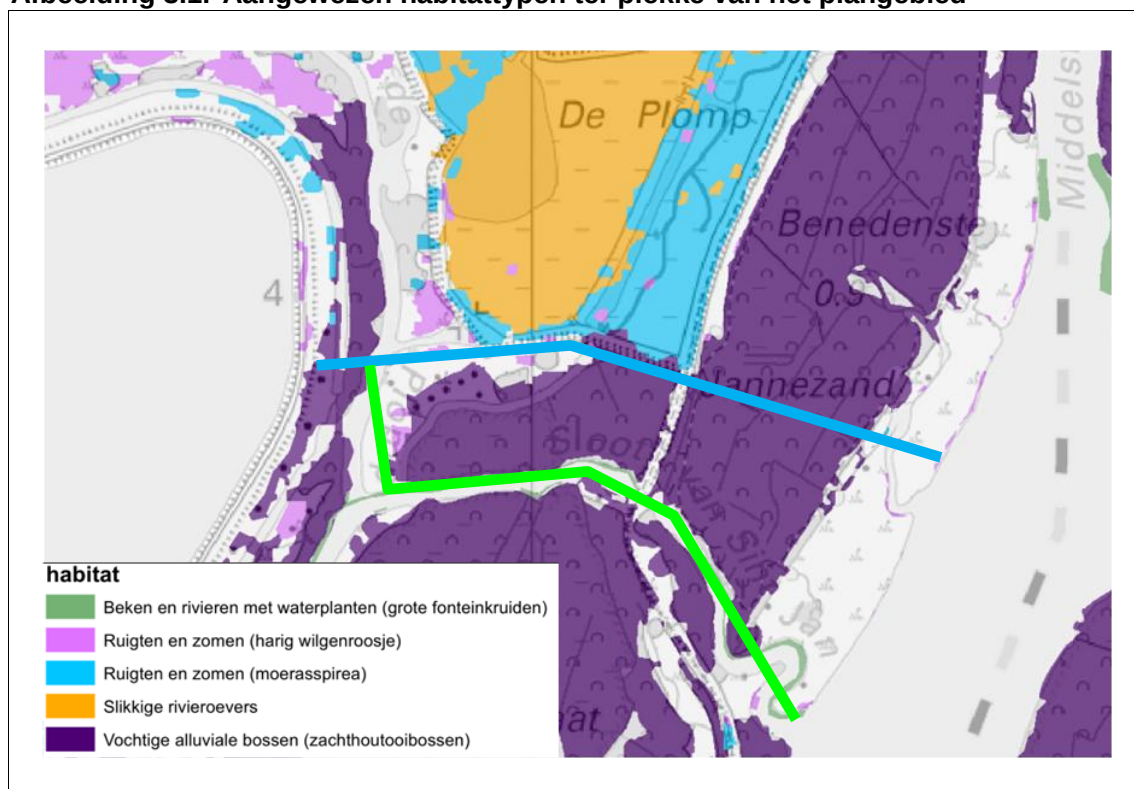
Op basis van de biotoopeisen van de soorten met een instandhoudingsdoel [lit. 13, 17, 19], verspreidingsgegevens van de NDFF (slechts voor enkele soorten beschikbaar) [lit.11] en de kennis van aanwezige biotopen in het plangebied (veldbezoek), is ingeschat welke van deze soorten binnen het plangebied aanwezig kunnen zijn. Dit zijn de soorten in tabel 3.2. Het betreft een inschatting op basis van expert judgement doordat een gebiedsdekkende inventarisatie van de soorten voor het plangebied niet voor handen is.

Tabel 3.2. Mogelijk aanwezige soorten met een instandhoudingsdoel binnen het plangebied

habitatsoorten	broedvogelsoorten	niet-broedvogelsoorten	
bittervoorn	aalscholver	fuut	tafeleend
grote modderkruiper	roerdomp	aalscholver	kuifeend
kleine modderkruiper	bruine kiekendief	grote zilverreiger	nonnetje*
meervleermuis	porseleinhoen	smient*	grote zaagbek*
bever	ijsvogel	krakeend	zeearend
noordse woelmuis	blauwborst	wintertaling	visarend
	snor	wilde eend	meerkoet
	rietzanger	pijlstaart*	slobeend

*: indien aanwezig in het plangebied, dan alleen tijdens de winter.

Afbeelding 3.1. Aangewezen habitattypen ter plekke van het plangebied

3.4. Effectbeschrijving en beoordeling

In dit hoofdstuk worden de effecten besproken, die door het voornemen kunnen optreden op Natura 2000-gebied 'Biesbosch'. Bij de effectbepaling wordt behandeld:

- aanlegfase:
 - de bouw van het innamestation Spijkerboor;
 - aanleg nieuwe aanvoerkanaal (alternatief 1);
 - verbreding Sloot van Sint Jan (alternatief 2);
- gebruiksfase:
 - inname oppervlakte water;
 - recreatie op aanvoerkanaal.

De effecten zijn per verstoringaspect besproken op basis van de selectie zoals die in paragraaf 3.1 is gemaakt.

3.4.1. Oppervlakteverlies

Van oppervlakteverlies is sprake wanneer een afname van beschikbaar oppervlak leefgebied voor soorten en/of habitattypen optreedt. Verlies van oppervlakte leidt tot verkleining en in sommige gevallen ook tot versnippering van het leefgebied. Een kleiner gebied heeft bovendien meer te leiden van randinvloeden: vaak is de kwaliteit van het leefmilieu aan de rand minder goed dan in het centrum van het gebied. Op deze manier leidt verlies van oppervlakte mogelijk ook tot een grotere gevoeligheid voor bijvoorbeeld verdroging, verzuring of vermessing [lit. 2].

Aanlegfase

Innamestation

De bouw van het inname station vindt plaats langs de rand van het habitatype Vochtige alluviale bossen (zie afbeelding 3.1). Mogelijk dat een klein oppervlak van dit habitatype als gevolg van de bouw van het station definitief verloren gaat. Het Vochtige alluviale bos kan een geschikt leefgebied vormen voor habitatsoorten of broedgebied van broed- en niet-broedvogels met een instandhoudingsdoel. In dat geval gaat dit verloren als gevolg van de bouw van het innamestation.

Alternatief 1

Het verbreden van de Sloot van Sint Jan is waarschijnlijk minder ingrijpend in het gebied dan de aanleg van het nieuwe kanaal aangezien er minder grond zal worden afgegraven. Het oppervlakteverlies van Vochtig alluviaal bos dat langs de oevers van de Sloot van Sint Jan aanwezig is, is beperkt. Echter, het beschermde habitatype Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden) gaat als gevolg van het verbreden en verdiepen van de sloot waarschijnlijk tijdelijk geheel verloren op deze plek.

In de Sloot van Sint Jan is de bever verschillende keren waargenomen. De bever maakt gebruik van het open water om zich te verplaatsen en de oever om te foerageren. Mogelijk is in en langs de sloot ook de noordse woelmuis aanwezig aangezien de sloot en de oevers voldoen aan de biotoopeisen van de soort. Door het verbreden van de sloot gaat een deel van het foerageergebied van de bever en mogelijk een deel van het leefgebied van de noordse woelmuis verloren. Tevens is de Sloot van Sint Jan onderdeel van het leefgebied van vissoorten met een instandhoudingsdoel zoals kleine en grote modderkruiper en mogelijk ook van bittervoorn. Als laatste kunnen broed- en niet-broedvogels foeragerend worden aangetroffen in het water of op de oevers van de sloot. Het leefgebied van deze soorten wordt als gevolg van de werkzaamheden tijdelijk ongeschikt.

Alternatief 2

Het nieuwe aanvoerkanaal wordt aangelegd als een vrijwel rechtstreekse verbinding tussen het innamestation en de brede watergang Spijkerboor. De totale lengte van het nieuwe kanaal bedraagt circa 800 m. De gemiddelde breedte is aan het maaiveld circa 40 m. Het totale oppervlak van het kanaal binnen de Biesbosch bedraagt zodoende 32.000 m² (3,2 ha) waarvan ongeveer de helft van het oppervlak (1,6 ha) in het beschermde habitatype Vochtig alluviaal bos ligt (zie afbeelding 3.1). Ter plekke van het nieuwe aanvoerkanaal gaat het habitatype Vochtig alluviaal bos verloren.

De vochtige alluviale bossen ter plekke van het nieuwe kanaal kunnen een onderdeel zijn van het leefgebied van de bever en de noordse woelmuis. Met name de bever is in de directe omgeving veelvuldig aangetroffen de laatste jaren [lit. 11]. Indien leefgebied van de soorten aanwezig is ter plekke van het nieuwe kanaal, wordt als gevolg van de graafwerkzaamheden en de aan- en afvoer van materieel en grond dit leefgebied tijdelijk verstoord.

Indien tevens beverburchten of vaste verblijfplaatsen van noordse woelmuis aanwezig zijn ter plekke van het nieuwe kanaal, dan worden deze vernietigd tijdens de werkzaamheden. Ook kan als gevolg van het aanleggen van het kanaal door rietvelden en ruigten het broedbiotoop van broedvogels met een instandhoudingsdoel worden aangetast/vernietigd. Als laatste kunnen verschillende van de niet-broedvogels een geschikt leefgebied vinden in de rietvelden en ruigten waardoor de aanleg van het nieuwe kanaal ook ten koste gaat van het leefgebied van deze soorten.

Gebruiksfase

Als gevolg van de bouw van het innamestation, de aanpassing van de Sloot van Sint Jan en/of het nieuwe aanvoerkanaal is er in de gebruiksfase sprake van een definitief oppervlakteverlies van habitatype Vochtig alluviaal bos. Na de graafwerkzaamheden kunnen de toevoerkanalen van beide alternatieven, indien de omstandigheden zich daarvoor lenen, (opnieuw) begroeid raken met habitatype H3260. Ook ontstaat in de kanalen (op)nieuw leefgebied voor de (mogelijk) aanwezige soorten met een instandhoudingsdoel (bever, noordse woelmuis, kleine modderkruiper, bittervoorn). Als gevolg van alternatief 1 neemt in de gebruiksfase het oppervlak geschikt leefgebied voor verschillende vissoorten met een instandhoudingsdoel toe als gevolg van het ontstaan van nieuw oppervlaktewater.

Conclusie

Innamestation

De bouw van het innamestation heeft een oppervlakteverlies van habitatype Vochtig alluviaal bos tot gevolg. Door dit oppervlakteverlies zijn significant negatieve effecten op het habitatype niet uit te sluiten. Ditzelfde geldt voor het verlies aan leefgebied voor de habitatoorten (bever, noordse woelmuis, kleine modderkruiper, bittervoorn). Ook het leefgebied van ter plekke aanwezige broed- en niet- broedvogels met een instandhoudingsdoel gaat verloren waardoor ook significant negatieve effecten op deze soortgroep niet zijn uit te sluiten.

Alternatief 1

Het oppervlakteverlies van habitatype Vochtig alluviaal bos als gevolg van alternatief 1 is kleiner dan in alternatief 2, alhoewel het beschermde habitatype Beken en rivieren met waterplanten ter plekke waarschijnlijk wel tijdelijk verloren gaat. Dit geldt ook voor het tijdelijk ongeschikt raken van het leefgebied van de soorten met een instandhoudingsdoel. Als gevolg van de afname van het oppervlak vochtig alluviaal bos en het (tijdelijk) ongeschikt raken van het leefgebied van de soorten met een instandhoudingsdoel kunnen significant negatieve effecten niet worden uitgesloten.

Alternatief 2

Alternatief 2 veroorzaakt een verlies van circa 1,6 ha Vochtig alluviaal bos. Tevens wordt het nieuwe kanaal mogelijk aangelegd in het leefgebied van de bever en mogelijk van de noordse woelmuis. Het oppervlak geschikt leefgebied voor deze soorten neemt daardoor af. Significant negatieve effecten als gevolg van de afname van het oppervlak Vochtig alluviaal bos en leefgebied van bever en mogelijk noordse woelmuis zijn niet uit te sluiten.

Als gevolg van een toename van het oppervlak natuurvriendelijke oevers, heeft dit alternatief voor niet-broedvogels en broedvogels tot gevolg dat het oppervlak geschikt broedbiotoop (ruigte en rietoevers) toeneemt.

Totaal

Kijkend naar het geheel heeft het voornemen oppervlakteverlies van het habitatype vochtig alluviaal bos en Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden) tot gevolg. Het

habitattype Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden) kan mogelijk in de gebruiksfase terug komen in Sloot van Sint Jan, onduidelijk is of dit ook in het nieuwe aanvoerkanaal kan gebeuren. Ook voor de mogelijk aanwezige aangewezen soorten met een instandhoudingsdoel (bever, noordse woelmuis, kleine en grote modderkruiper, bittervoorn) broedvogels en niet-broedvogels neemt het oppervlak geschikt leefgebied (tijdelijk) af. Significant negatieve effecten kunnen daardoor niet worden uitgesloten. Nader onderzoek in de vorm van een Passende beoordeling is nodig.

3.4.2. Versnippering

Van versnippering is sprake bij het uiteenvallen van het leefgebied van soorten. Als het leefgebied niet meer voldoende groot is voor een populatie, of individuen van één populatie kunnen de verschillende leefgebieden niet meer bereiken, neemt de duurzaamheid van de populatie af [lit. 2].

Aanlegfase

Door de geplande werkzaamheden worden geen versnipperende effecten verwacht. Tijdens de werkzaamheden van de aanlegfase kan enige verstoring in de vorm van geluid, licht en optische verstoring optreden. De broed- en niet-broedvogels kunnen het kleinschalige plangebied gedurende deze verstoring het plangebied echter vliegend eenvoudig passeren zonder dat de werkzaamheden daarbij een barrière vormen. De habitatsoorten zijn allen sterk watergebonden en kunnen het plangebied onverstoord passeren door één van de vele beschutte watergangen en/of oevers rondom het plangebied te volgen. Isolatie van populaties van soorten met een instandhoudingsdoel tijdens de aanlegfase treedt zodoende niet op.

Gebruiksfase

In de gebruiksfase is geen sprake van versnippering. Het innamestation produceert geen geluid en verstoort daardoor de soorten met een instandhoudingsdoel niet wanneer zij zich door het gebied verplaatsen. Doordat de soorten met een instandhoudingsdoel allen sterk watergebonden zijn ondervinden zij geen hinder van de aanwezigheid van een kanaal tijdens migratie binnen het gebied.

Conclusie

Significant negatieve effecten in de vorm van versnippering als gevolg van het voornemen zijn uit te sluiten.

3.4.3. Verzuring en vermesting

Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van vervuilende gasen door bijvoorbeeld fabrieken en (vracht)auto's. Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie. Vermesting is de 'verrijking' van ecosystemen met name stikstof en fosfaat. Het kan gaan om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofdioxide) of nitraat- en fosfaataanvoer door het oppervlaktewater [lit. 2].

Aanlegfase

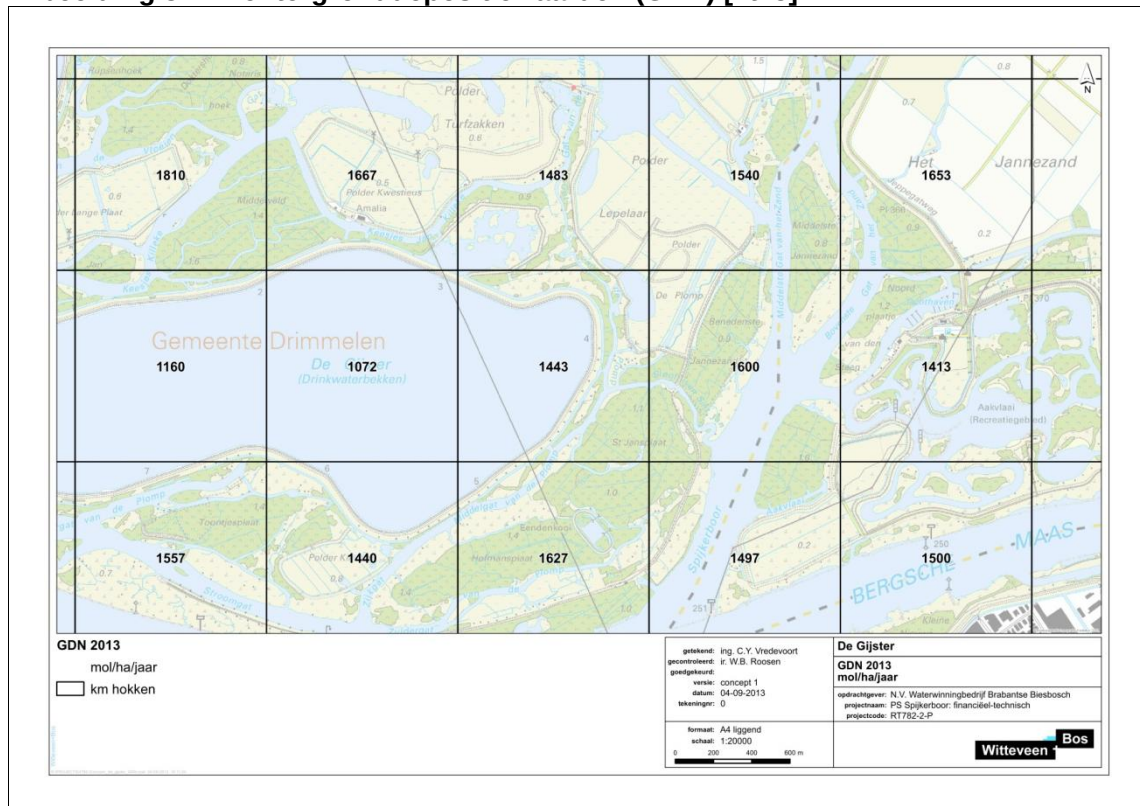
De werkzaamheden in het plangebied vinden plaats met behulp van zwaar materieel dat bijdraagt aan stikstofdepositie. Als gevolg van de bouw van het innamestation en het graven van het aanvoerkanaal/ het verbreden van de Sloot van Sint Jan kan hierdoor ter hoogte van de beschermde habitattypen in de directe omgeving tijdelijk een hogere stikstofdepositie ontstaan. De aanwezige habitattypen in de omgeving van de werkzaamheden zijn

weergegeven op de habitattypenkaart (afbeelding 3.1). Uit deze afbeelding blijkt dat 5 beschermde habitattypen voorkomen (Beken en rivieren met waterplanten, Ruigten en zomen (moerasspirea), Ruigten en zomen (harig wilgenroosje), Slikkige rivieroeveren en Vochtige alluviale bossen) in de omgeving van het voornemen. Deze habitattypen zijn geen van allen gevoelig voor stikstofdepositie gezien de hoge Kritische depositiewaarde (KDW) van deze habitattypen (zie groene onderdelen in tabel 3.2). Daarbij ligt de achtergronddepositie (GDN) in de omgeving van het voornemen ruim onder de KDW van de betreffende habitattypen (zie afbeelding. 3.2). De achtergronddepositie ter hoogte van het plangebied ligt tussen de 1440 en 1600 mol/ha/jr (referentie jaar 2013) [lit. 5]. De stikstofdepositie van het voornemen is in deze fase nog niet bekend. Echter, de GDN- en KDW-waarden liggen ver uit elkaar, een overschrijding van de KDW in de aanlegfase als gevolg van het voornemen kan daardoor worden uitgesloten.

Tabel 3.3. KDW voor habitattypen 'Biesbosch' (groen = niet gevoelig, geel= matig gevoelig) [lit. 4.]

habitatcode	naam	KDW
H3260B	beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	> 2400
H3270	slikkige rivieroeveren	> 2400
H6120	*stroomdalgraslanden	1500
H6430A	ruigten en zomen (moerasspirea)	> 2400
H6430B	ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	> 2400
H6510A	glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	1429
H6510B	glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	1571
H91E0A	*vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)	2429
H91E0B	*vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	2000

Afbeelding 3.2. Achtergronddepositiewaarden (GDN) [lit. 5]

Gebruiksfase

Tijdens de gebruiksfase is van een toename van vermesting en verzuring geen sprake. De pompen in het innamestation draaien weliswaar vrijwel 24 uur per dag, dit zijn echter elektrische pompen en dragen zodoende niet bij aan de stikstofdepositie in het omliggende gebied.

Conclusie

Gedurende de aanlegfase kan tijdelijk de N-depositie op kleine schaal toenemen, maar hierdoor wordt de KDW's van omliggende habitattypen niet overschreden. In de gebruiksfase is geen sprake van een toename van N-depositie. (Significant) negatieve effecten van verzuring en vermesting als gevolg van het voornemen zijn daardoor uit te sluiten.

3.4.4. Verzilting

Verzilting betreft de ophoping van oplosbare zouten (kalium, natrium, magnesium, calcium) in bodems en wateren. In wateren komt verzilting over het gehele spectrum tussen zoet (<200 mg Cl/l) en zeer zout (> 30.000 mg Cl/l) voor en is dus niet beperkt tot zoet en brak water. Verzilting van bodems treedt vaak op tengevolge van verdroging. Een andere oorzaak van verzilting kan zoute kwel uit de ondergrond zijn. Van beide is in de Biesbosch geen sprake, hierdoor kunnen negatieve effecten van verzilting worden uitgesloten.

Conclusie

(Significant) negatieve effecten in de vorm van verzilting als gevolg van het voornemen zijn uit te sluiten.

3.4.5. Verontreiniging

Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Verontreiniging heeft verder betrekking op afstroming van water ('run-off') met daarin zware metalen, organische stoffen en in het geval van wegen strooizout. Deze stoffen hebben een negatief effect op flora en fauna op zeer korte afstand tot het plangebied. Aquatische ecosystemen zijn over het algemeen gevoeliger voor vervuiling dan terrestrische ecosystemen [lit. 2].

Tijdens de zowel aanleg- als de gebruiksfase worden geen verontreinigende stoffen het plangebied in gebracht. Daarbij vindt de opslag van brandstof voor het materieel buiten het Natura 2000-gebied plaats of op plekken die hiervoor speciaal zijn ingericht. Verontreiniging van het plangebied treedt zodoende niet op,

Conclusie

(Significant) negatieve effecten in de vorm van verontreiniging als gevolg van het voornemen zijn uit te sluiten.

3.4.6. Verdroging

Verdroging is niet van toepassing omdat de hoeveelheid in te nemen water zeer beperkt is (max. 16 m³/sec.) ten opzichte van de hoeveelheid water dat aanwezig is binnen de Biesbosch en de hoeveelheid water dat constant wordt aangevoerd door de grote rivieren.

Conclusie

(Significant) negatieve effecten in de vorm van verdroging als gevolg van het voornemen zijn uit te sluiten.

3.4.7. Verstoring door geluid, licht, trilling, optische en mechanische verstoring

De verstoringaspecten geluid, licht, trilling, optische verstoring en mechanische verstoring kunnen allen optreden bij de bouw van het innamestation en het graven van het aanvoerkanaal (mogelijk heien, graven, aanleg beschoeiing) en als gevolg van een toename van verkeersbewegingen (per schip en per as) als gevolg van de toevoer van materiaal. Deze effecten vinden daarnaast vaak gekoppeld plaats. Om die reden worden de effecten gezamenlijk in deze paragraaf besproken.

Aanlegfase

Innamestation

Tijdens de bouw van het innamestation vindt gedurende een periode van enkele maanden verstoring plaats door de aanwezigheid van materieel, personeel en een toename in vaarbewegingen. Tevens wordt er geheid bij de aanleg van het innamestation. Hierdoor ontstaan negatieve effecten als gevolg van een toename in geluid, licht, trilling, optische verstoring en mechanische verstoring. Deze effecten hebben tot gevolg dat de ter plekke van het innamestation aanwezige broed- en niet-broedvogels het plangebied zullen ontvluchten. Ook de mogelijk aanwezige habitatsoorten (bever, noordse woelmuis) zullen als gevolg hiervan het plangebied (tijdelijk) verlaten. Ook vissen zijn erg gevoelig voor heiwerkzaamheden, omdat als gevolg van de trillingen schade aan de zwemblaas en interne bloedingen kunnen optreden [lit. 6.]. Dit kan het sterven van de vissoorten met een instandhoudingdoel (bittervoorn, grote en kleine modderkruiper) tot gevolg hebben. Mogelijk kan als oplossing hiervoor gebruik worden gemaakt van schroefpalen, die minder trillingen produceren.

Ook vleermuizen kunnen tijdens de aanlegfase verstoord worden. Voor de meervleermuis (een soort die in bomen verblijft) geldt een instandhoudingsdoel. De soort kan verstoord worden wanneer geheid wordt op locaties dichtbij bomen waarin verblijfplaatsen aanwezig zijn. De bomen in de directe omgeving van de heiwerkzaamheden moeten worden onderzocht op aanwezigheid van verblijfplaatsen, omdat deze in potentie geschikt zijn. De overige werkzaamheden hebben geen negatief effect op vleermuizen, mits deze overdag worden uitgevoerd.

Alternatief 1

Op de Sloot van Sint Jan vindt veel recreatievaart plaats. Kano's, fluisterboten, kleine- en middelgrote motorboten maken gebruik van deze doorgang. De mate van verstoring van het omliggende gebied is, in elk geval gedurende de zomermaanden, vrij groot. De mogelijk aanwezige soorten met een instandhoudingsdoel (bever, noordse woelmuis, kleine modderkruiper, bittervoorn, broed- en niet-broedvogels) zijn deze mate van verstoring gewend. Alhoewel als gevolg van de reeds aanwezige verstoring de plaatselijk aanwezige soorten gewend zijn aan enige mate van verstoring door met name geluid, zijn significant negatieve effecten niet uit te sluiten.

Alternatief 2

Het gebied waar het nieuwe aanvoerkanaal wordt aangelegd is momenteel voor mensen vrijwel ontoegankelijk. Het bestaat voornamelijk uit schietwilgenbos, ruigten en zomen en rietvelden. De mate van verstoring ter plekke van de geplande ligging van het kanaal als gevolg van menselijke invloeden is daardoor momenteel laag. Het graven van een nieuw aanvoerkanaal brengt zodoende een hoge mate van verstoring van geluid, licht, trillingen optische - en mechanische verstoring teweeg voor de mogelijk aanwezige grondgebonden habitatsoorten (bever, noordse woelmuis) en broedvogel- en niet-broedvogelsoorten. Dit heeft tot gevolg dat deze soorten het gebied waarschijnlijk tijdelijk zullen verlaten. In het

kader van de aanleg van het nieuwe aanvoerkanaal zullen vele bomen moeten worden gekapt. Indien in deze bomen verblijfplaatsen van de meervleermuis aanwezig zijn, zijn significant negatieve effecten niet uit te sluiten. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde soorten ter plekke van alternatief 2 is nodig om de effecten van het voornemen goed te kunnen beoordelen.

Gebruiksfase

Tijdens de gebruiksfase zullen negatieve effecten door geluid, licht, trilling, optische en mechanische verstoring niet optreden. Het geluid van de pompen is buiten het innamestation niet hoorbaar en veroorzaakt zodoende geen geluidsverstoring.

Conclusie

Innamestation

In de aanlegfase kunnen negatieve effecten optreden als gevolg van de werkzaamheden aan het innamestation. Met name de werkzaamheden die veel geluid en trillingen produceren kunnen de in het nabijheid van het plangebied aanwezige soorten verstoren of doden. Met name vissen zijn gevoelig voor trillingen onder water. Maar ook verblijfplaatsen van de meervleermuis kunnen worden verstoord of vernietigd. Significant negatieve effecten zijn niet uit te sluiten.

Alternatief 1 & 2

(Significant) negatieve effecten op de soorten met een instandhoudingsdoel kunnen niet op voorhand worden uitgesloten. Nader onderzoek in de vorm van een Passende beoordeling is nodig om te bepalen wat het effect is op de instandhoudingsdoelen van de betreffende soorten.

3.5. Cumulatieve effecten

In deze voortoets zijn de effecten op instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied 'Biesbosch' onderzocht. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen de aanlegfase en de gebruiksfase. Hierbij is gekeken of, gelet op de instandhoudingsdoelen, de realisatie mogelijk schadelijke gevolgen heeft voor het Natura 2000-gebied en zo ja, of deze gevolgen significant kunnen zijn. Daarnaast moeten deze gevolgen ook in samenhang met andere, bestaande of voorgenomen, plannen en projecten (autonome ontwikkeling) worden beoordeeld.

Autonome ontwikkelingen betreffen ontwikkelingen die, ongeacht de uitvoering van de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven en/of varianten, reeds vastliggen of zeer waarschijnlijk doorgang zullen vinden. Deze worden voor het betreffende plangebied en directe omgeving met name gevormd door de aanleg van diverse waterbergingsgebieden in de nabij gelegen polders in de Biesbosch. Dit betreffen met name projecten in het kader van het Rijksprogramma Ruimte voor de Rivier waardoor substantiële waterstandsverlagingen in tijden van hoge piekafvoeren van de diverse rivieren in het rivierengebied worden behaald. De maatregelen worden onder andere getroffen in de polders Noordwaard, Turfzakken, Moordplaat en Lepelaar, De Plomp en Kwestieus (gebied Zuiderklip ten noorden van spaarbekken De Gijster), en de Overdiepse Polder (meer stroomopwaarts gelegen ter hoogte van Waspik). De polders ten westen van Drimmelen zijn in voorlopige plannen opgenomen als zoekgebied voor waterbergingsmaatregelen. Op onderstaande afbeelding zijn deze (zoek)gebieden voor waterberging weergegeven (blauw geblokt) [lit. 7].

De inrichting van de waterbergingsgebieden zijn zeer grootschalige maar extensieve ontwikkelingen. Een negatief effect van deze inrichtingmaatregelen zijn ter hoogte van het

plangebied zeker niet merkbaar. Hierdoor dragen deze ontwikkelingen niet bij aan de verstoring van het plangebied waardoor cumulatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

Afbeelding 3.3. Toekomstige ontwikkelingen in de omgeving van De Giijster

3.6. Conclusie

Significant negatieve effecten door de verstoringsaspecten oppervlakteverlies en verstoring door geluid, licht, trilling, optische en mechanische verstoring zijn niet uit te sluiten. Het oppervlakteverlies wordt veroorzaakt door het ter plekke van het innamestation, de oevers van de Sloot van Sint Jan en het nieuwe aanvoerkanaal de aangewezen habitattypen Vochtige alluviale bossen en Beken en Rivieren met waterplanten te verwijderen. De verstoring door geluid, licht, trilling, optische en mechanische verstoring treedt op als gevolg van de werkzaamheden in het leefgebied van verschillende aangewezen soorten (zie tabel 3.2).

Significant negatieve effecten zijn niet uit te sluiten, waardoor het noodzakelijk is een Passende Beoordeling uit te voeren. Wij adviseren om de resultaten van deze Voortoets en het daarbij behorende vervolgtraject te bespreken met het Bevoegd Gezag (provincie Noord-Brabant).

4. ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

4.1. Methode

Om de ligging van de EHS ten opzichte van het plangebied inzichtelijk te maken is de gebiedendatabase van het ministerie van Economische zaken [lit. 8] geraadpleegd. Daarnaast is het natuurbeheerplan op de website van de provincie geraadpleegd [lit. 9]. De effecten van het voornemen op de EHS worden op basis van expert judgement ingeschat. Afbeelding 4.1 toont de ligging van de EHS in de omgeving van het voornemen.

4.2. Beschrijving EHS plangebied

Het voornemen vindt vrijwel geheel plaats binnen het natuurbeheertype N01.03 Rivier- en moeraslandschap waaruit de Biesbosch voor circa 80 % bestaat (zie afbeelding 4.1). Daarnaast zijn ter plekke van het voornemen nog enkele kleinere oppervlakten aanwezig die zijn aangeduid als N12.01 Bloemdijk en N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland. Deze laatste 2 beheertypen zijn op de ambitiebeheertypen kaart niet meer opgenomen en vervangen door N01.03 Rivier- en moeraslandschap. De wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurbeheertype N01.03 zijn in het onderstaande kader beschreven.

Afbeelding 4.1. EHS ter plekke van het plangebied (rode cirkel = innamestation)
[lit. 9]

Rivier- en moeraslandschap

Rivier- en moeraslandschap omvat enerzijds de gebieden langs rivieren waar de waterdynamiek van de rivieren en successie in combinatie met integrale begrazing door grote grazers het landschap bepalen en anderzijds veen- en kleigebieden waar waterstandfluctuaties, hoogteverschillen, successie en integrale begrazing het landschap bepalen. Langs de rivieren gaat het ook om kleine in het overstromingsbereik van de rivier liggende gebieden die tezamen langs een rivier een landschappelijke eenheid vormen.

Al naar gelang de ligging van het gebied bestaat het uit een groot scala van andere in rivier- en veen- en kleigebieden voorkomende beheertypen (zoals rivier, zoete plas, moeras, droog schraalland, zilt grasland en overstromingsgrasland, ruigteveld, rivier en beekbegeleidend bos of hoog- en laagveenbos) die echter vanwege het veranderlijke landschap niet in omvang en ligging apart in het beheer worden vastgelegd [lit. 10].

4.3. Effecten en conclusie

Het voornemen vindt geheel plaats binnen de begrenzing van de EHS. Ter plekke van het inlaat station gaan de wezenlijke kenmerken van het daar aanwezige natuurbeheertype N01.03 Rivier- en moeraslandschap permanent verloren. Het betreft echter slechts een beperkt oppervlak ten opzichte van het totale oppervlak van het natuurbeheertype N01.03.

Zowel bij de aanleg van alternatief 1 als van alternatief 2 vindt een verstoring van de wezenlijke kenmerken van het natuurbeheertype N01.03 plaats. Als gevolg van de graafwerkzaamheden bij beide alternatieven gaan de wezenlijke kenmerken en waarden ter plekke tijdelijk verloren. In de gebruiksfase keren deze kenmerken en waarden weer terug zodra de natuurlijke ontwikkeling van het gebied weer zijn beloop heeft.

Ingrepen die een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied hebben, zijn in principe niet toegestaan. Het optreden van (significante) effecten is bij de aanleg van het innamestation en met name alternatief 2 (alternatief 1 en in mindere mate) niet uit te sluiten. Het is dan ook nodig om een afweging te maken van mogelijke alternatieven, geldige belangen en mitigerende maatregelen. Wij raden aan om in overleg te treden met de provincie Noord-Brabant om de effecten van de voorgenomen activiteiten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de ter plekke aanwezige onderdelen van de EHS te bespreken.

5. FLORA- EN FAUNAWET

5.1. Methode

Voor de analyse van de aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied is gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) [lit. 11]. NDFF is de meest complete databank van Nederlandse waarnemingen. Daarnaast zijn website van Vlindernet.nl [lit. 12] en RAVON.nl [lit. 13] geraadpleegd. Tevens is de rapportage van Bureau Waardenburg waarin de effecten van de ontgronding van de Gijster op de omliggende natuurwaarden zijn onderzocht geraadpleegd [lit. 14]. Met behulp van deze waarnemingsgegevens is aangegeven of door de Ffw beschermde flora en fauna aanwezig is dan wel vrijwel met zekerheid kan worden verwacht in het plangebied. Voor de beoordeling van de potentiële aan- of afwezigheid van soorten is de nadruk gelegd op recente waarnemingen.

Hiernaast is op 28 augustus 2013 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd om de potentie voor beschermde soorten in te schatten.

5.2. Vaatplanten

Gegevens

Uit de gegevens van de NDFF blijkt dat enkele beschermde soorten in en in de omgeving van het voornemen zijn waargenomen (zie afbeelding 5.1). De soorten zijn weergegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 5.1. De waargenomen soorten in uurhokken van het plangebied (2008 - 2013)

tabel 1-soorten	tabel 2-soorten
akkerklokje	spindotterbloem
grasklokje	
grote kaardebol	
brede wespenorchis	

Daarnaast zijn uit de Biesbosch waarnemingen bekend van de tabel 2-soorten tongvaren en daslook [lit. 15]. Tevens is in 2009 de zwaar beschermde drijvende waterweegbree waargenomen in Spijkerboor [lit. 15]. De Sloot van Sint Jan (alternatief 1) en het nieuwe aanvoerkanaal (alternatief 2) monden uit op Spijkerboor. Hieronder zijn de biotoopeisen van deze soorten omschreven.

Biotoopeisen van de mogelijk aanwezige beschermde vaatplantensoorten van tabel 2 en 3 [lit. 16]

Spindotterbloem

Zonnige tot licht beschaduwde plaatsen op natte, zeer voedselrijke grond

Tongvaren

Vochtige oude muren (b.v. van waterputten), waterkanten (beschaduwde greppelkanten, grachtkanten, sluismuren en grubben), zeeduinen (duinbossen, noordhellingen in duinstruweel en duindoornstruwelen), bossen (loofbossen, ravijnbossen op kalkrijke grond en op dood hout), kalkrijke rotsen, basaltdijken en rioolputten.

Daslook

Beschaduwde plaatsen op vochtige tot vrij natte, matig voedselrijke tot voedselrijke, neutrale tot kalkhoudende, humusrijke, meestal lemige tot kleiige grond. Een bodem met een goede strooiselvertering (zand, leem, zavel en mergel).

Drijvende waterweegbree

Zonnige plaatsen in stilstaand of zwak stromend, voedselarm tot matig voedselrijk, zwak zuur tot licht basisch, zwak stromend tot stilstaand water met een bodem van meestal niet of maar weinig humeus zand. Ook op periodiek droogvallende oevers.

Veldbezoek

Het plangebied omvat geschikte groeiplaatsen voor de spindotterbloem, alhoewel de soort tijdens het veldbezoek niet is aangetroffen. Met name langs de oevers zijn ook geschikte groeiplaatsen voor daslook en tongvaren aanwezig. Drijvende waterweegbree is niet aangetroffen.

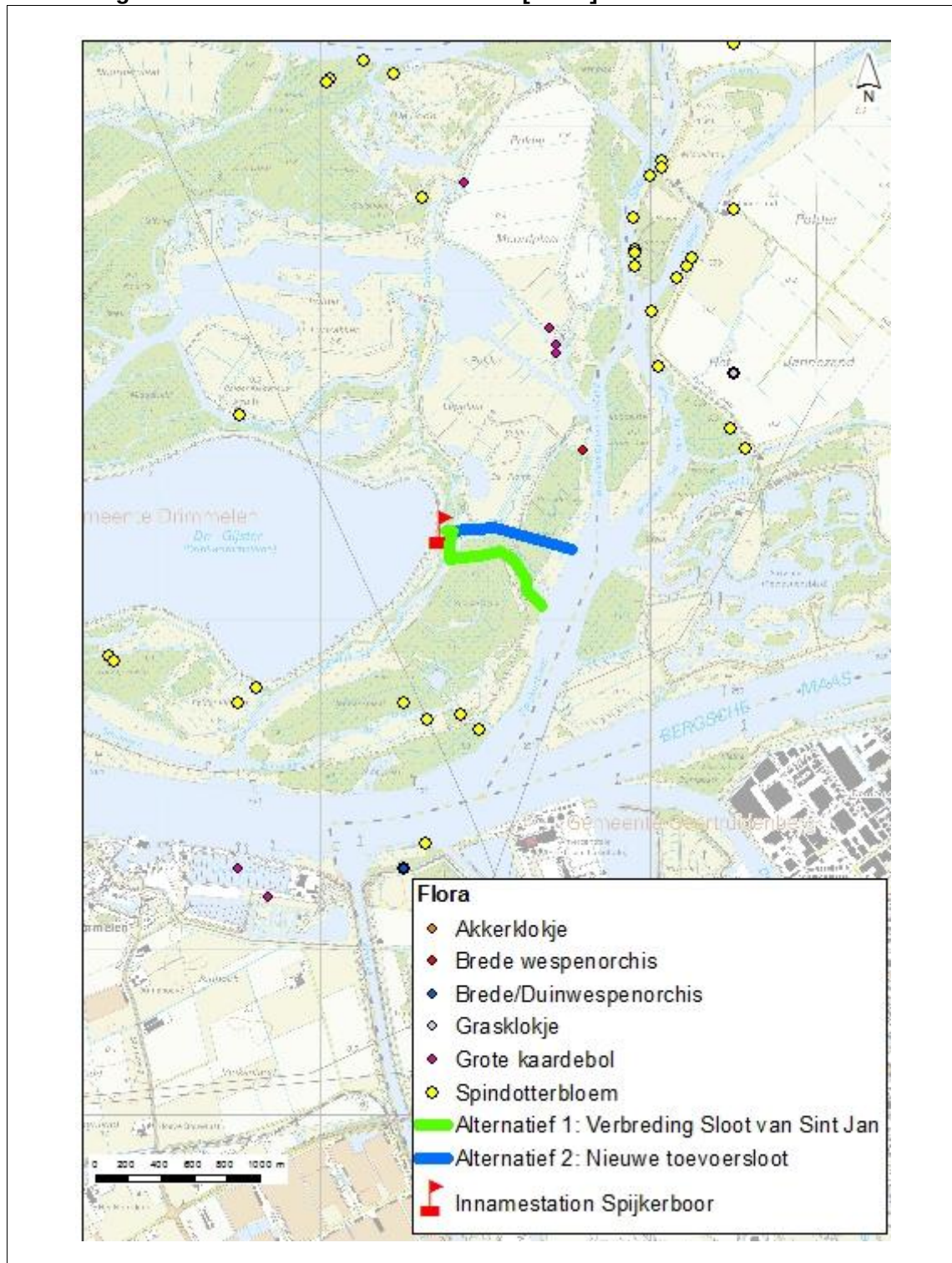
Effecten en conclusie

In de omgeving van het voornemen is het voorkomen van enkele middelzwaar beschermde soorten niet uit te sluiten. Met name de werkzaamheden langs de oevers van bestaande watergangen vinden mogelijk plaats op de groeiplaatsen van deze soorten en kunnen zodoende leiden tot vernielen van deze soorten. Daarnaast is ook de zwaar beschermde drijvende waterweegbree aangetroffen in de watergang waarop de Sloot van Sint Jan (alternatief 1) en het nieuwe aanvoerkanaal (alternatief 2) uitmonden. Het aantasten van groeiplaatsen van deze zwaar beschermde soort zijn daarbij niet uit te sluiten.

Wij raden aanvullend onderzoek aan naar de verspreiding van beschermde vaatplantsoorten in het plangebied op de locaties waar de oeverzones worden aangetast. Wanneer beschermde vaatplanten aangetroffen worden in het plangebied, kunnen maatregelen genomen worden om te voorkomen dat de Ffw wordt overtreden. Daarnaast kunnen de werkzaamheden aan de hand van een goedgekeurde gedragscode worden uitgevoerd, wat voor soorten van tabel 2 eveneens voorkomt dat er sprake is van een overtreding van de Ffw.

Wanneer het uitvoeren van mitigerende maatregelen en het naleven van de maatregelen uit een goedgekeurde gedragscode niet mogelijk zijn, dient een ontheffing te worden aangevraagd voor artikel 8 van de Ffw.

Afbeelding 5.1. Voorkomen beschermde flora [lit. 11]

5.3. Grondgebonden zoogdieren

Gegevens

Uit de gegevens van NDFF blijkt dat de volgende soorten zijn waargenomen in de omgeving van het plangebied.

Tabel 5.2. De waargenomen soorten in uurhokken van het plangebied (2008 - 2013)

tabel 1-soorten	tabel 2-soorten	tabel 3-soorten
aardmuis	-	waterspitsmuis
bosmuis		noordse woelmuis
bunzing		bever
dwergmuis		
dwerfspitsmuis		
egel		
gewone bosspitsmuis		
haas		
huisspitsmuis		
konijn		
mol		
ree		
rosse woelmuis		
veldmuis		
vos		
wezel		

Afbeelding 5.2 laat de locatie van de waarnemingen zien in de omgeving van het plangebied.

Van de zwaar beschermde soorten is in het onderstaande kader een korte biotoopomschrijving weergegeven.

Biotoopeisen van zwaar beschermde grondgebonden zoogdiersoorten [lit. 17]

Bever

Bevers komen voor in het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. De bever heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es. De aanwezigheid van bossen op de oevers is een vereiste; (open of rotsige oevers worden gemedend). Er is geen voorkeur voor stromend of stilstaand water, maar een waterdiepte van minimaal 50 cm is een vereiste.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Hij komt voor bij beken, rivieren, sloten, plassen en daar waar grondwater opwelt. Ook wordt hij veelvuldig aangetroffen langs de binnenduinrand, natuurlijke duinmeren en kunstmatige infiltratiegebieden. De waterspitsmuis komt alleen daar voor waar bodembedekkende vegetatie aanwezig en waar binnen een straal van 500 m water is te vinden. Bovendien moet er in de oevers voldoende schuilmogelijkheid zijn waar de waterspitsmuis zich kan terugtrekken om zijn prooiën op te eten.

Noordse woelmuis

De noordse woelmuis leeft in hoge vegetaties met vooral grasachtige planten. In gebieden waar andere woelmuizen voorkomen, leeft de soort veel in natte terreinen, zoals rietland, moeras, zeer extensief gebruikte weilanden, drassige hooilanden, vochtige duinvalleien en periodiek overstromde terreinen. Doordat de noordse woelmuis geen waterrees heeft, kan hij goed eilandjes bereiken, waar hij dan vaak als enige woelmuis voorkomt.

Veldbezoek

In het plangebied is geschikt leefgebied aanwezig voor de licht beschermde soorten uit tabel 5.2. De zwaar beschermde bever is langs de oevers van de Sloot van Sint Jan verschillende malen aangetroffen en vindt langs de oever een geschikt leefgebied in de natte wilgenbossen. Ook de wilgenbossen ter hoogte van het nieuwe kanaal kunnen een onderdeel zijn van het leefgebied van de bever. Ook de sterk watergebonden waterspitsmuis en noordse woelmuis vinden langs de oevers van de watergangen in en nabij het plangebied een geschikt onderdeel van hun leefgebied.

Conclusie

Het voorkomen van licht beschermde grondgebonden zoogdiersoorten in de omgeving van het innamestation en de beide alternatieven is aangetoond. Verstoring van deze licht beschermde soorten als gevolg van de werkzaamheden treedt waarschijnlijk op. Voor het vestoren van licht beschermde soorten geldt echter een vrijstelling in het kader van de Ffw.

De bever is verschillende keren in de Sloot van Sint Jan waargenomen. De omgeving van het voornemen kan zodoende worden bestempeld als onderdeel van het leefgebied van de bever. Het graven van het nieuwe aanvoerkanaal en het verbreden van de Sloot van Sint Jan hebben een verstoring door geluid, licht en trillingen tot gevolg. Daarbij wordt als gevolg van de bouw van het innamestation een deel van het leefgebied van de bever vernietigd. Ter plekke van het nieuwe aanvoerkanaal is de aanwezigheid van beverburchten niet uit te sluiten. Er blijft in de omgeving van het voornemen echter nog ruim voldoende leefgebied over voor deze mobiele soort. Naar verwachting zal de soort het plangebied tijdens de werkzaamheden tijdelijk ontvluchten, waardoor geen verbodsbepalingen worden overtreden. Wanneer de werkzaamheden zijn afgerond kan het leefgebied opnieuw worden gebruikt. Wanneer in het kader van alternatief 2 geen burchten dienen te worden verwijderd, dan hebben de werkzaamheden zodoende alleen een kleine afname van het leefgebied en een tijdelijke verstoring tot gevolg voor de bever. Als gevolg hiervan blijft de functionaliteit van het gebied op termijn behouden. De lokale instandhouding van deze soort is niet in het geding. Indien er als gevolg van het voornemen burchten moeten worden verwijderd, komt de functionaliteit van het plangebied voor de bever in het geding. In dat geval is de lokale instandhouding van de soort niet gewaarborgd en is een ontheffing Ffw nodig.

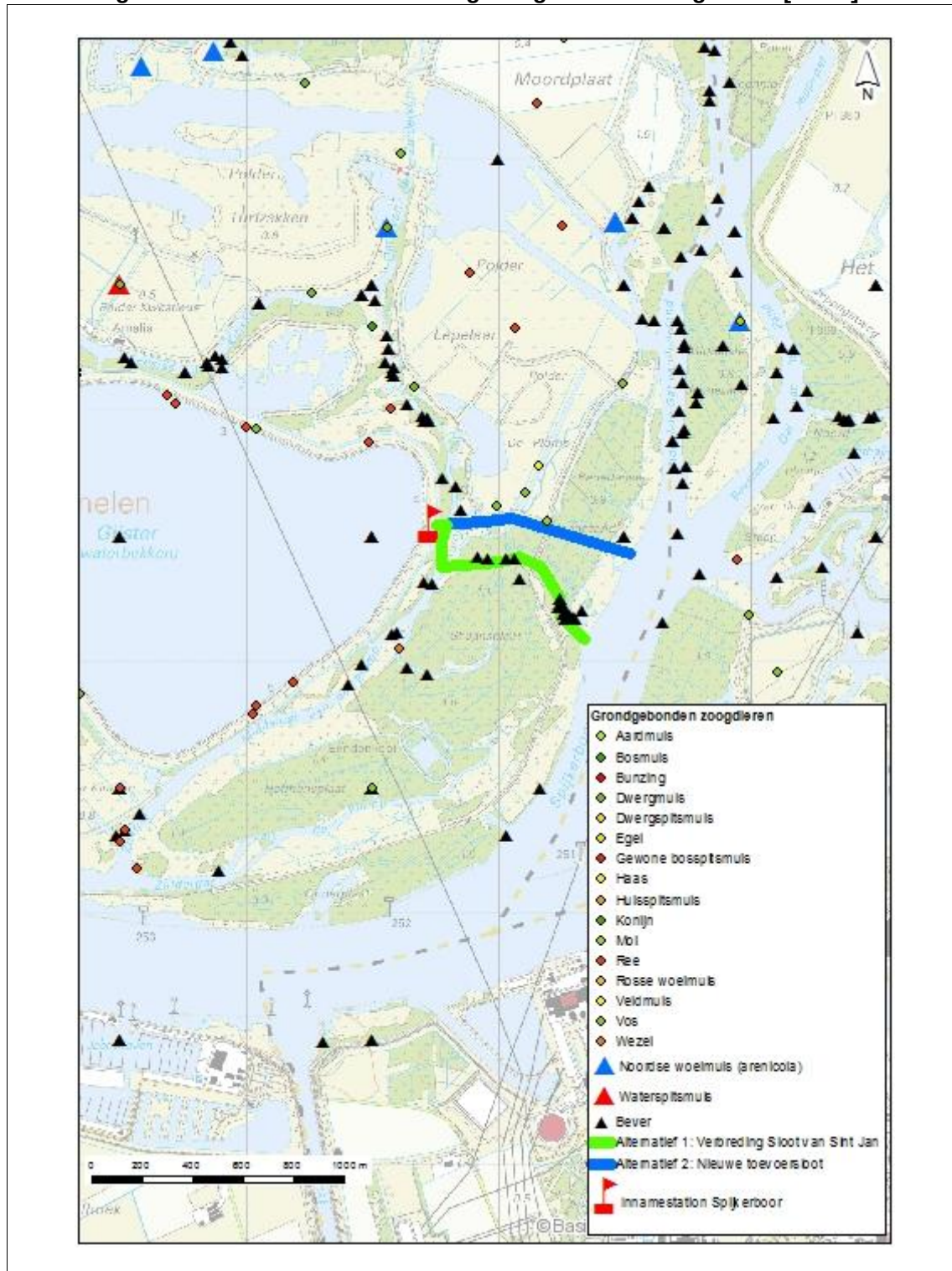
Het voorkomen van de zwaar beschermde waterspitsmuis en noordse woelmuis is aanneemelijk in het plangebied. De aanleg van het innamestation, het verbreden van de Sloot van Sint Jan en het graven van een nieuw aanvoerkanaal kan het leefgebied van deze soorten verstoren en kan tevens het verwijderen van vaste rust- en verblijfplaatsen tot gevolg hebben.

Indien de waterspitsmuis in het plangebied aanwezig is, dan zijn de heiwerkzaamheden die worden uitgevoerd in het kader van de bouw van het innamestation van invloed op de waterspitsmuis. De heiwerkzaamheden veroorzaken namelijk tijdelijk en lokaal trillingen en geluidsoverlast. De mate van overlast is afhankelijk van het aantal palen, het type palen, de bodemgesteld, de duur van de werkzaamheden en de tijd van het jaar waarin geheid wordt. De waterspitsmuis is een zeer schuw en schrikachtig dier, dat zeer gevoelig is voor plotse geluiden en verstoring. Heien in het leefgebied van deze soort heeft dan ook grote gevolgen en kan leiden tot het wegtrekken van de dieren of zelfs letterlijk dood schrikken. Ditzelfde geldt tevens, het zij in mindere mate, voor de noordse woelmuis. Indien de soorten daadwerkelijk aanwezig zijn, dan dient heien dan ook zoveel mogelijk voorkomen te worden of dusdanig gemitigeerd dat er van trillingen en hard geluid geen sprake meer is.

Wij raden aan de aanwezigheid van beverburchten, de waterspitsmuis en de noordse woelmuis binnen het plangebied nader te onderzoeken. Op basis van nader onderzoek

kunnen de gevolgen van het voornemen voor deze zwaar beschermde zoogdiersoorten duidelijk worden gemaakt. Op basis daarvan kunnen de consequenties inzake de Ffw duidelijk worden gemaakt. Indien de soorten aanwezig zijn in en/of rond het plangebied dan is het verkrijgen van een ontheffing Ffw waarschijnlijk nodig.

Afbeelding 5.2. Voorkomen beschermde grondgebonden zoogdieren [lit. 11]

5.4. Vleermuizen

Gegevens

Uit de gegevens uit de NDFF en Telmee.nl [lit. 18] blijkt dat de volgende soorten zijn waargenomen in de uurhokken van het plangebied, tussen 2008 en 2013.

Tabel 5.3. De waargenomen soorten in uurhokken van het plangebied (2008 - 2013)

tabel 3-soorten	
ruige dwergvleermuis	watervleermuis
laatvlieger	rosse vleermuis
gewone grootoorvleermuis	meervleermuis.
gewone dwergvleermuis	

Afbeelding 5.3 geeft de verspreiding van vleermuizen op basis van de gegevens van de NDFF weer.

De watervleermuis, rosse vleermuis en de meervleermuis zijn alleen waargenomen boven het Steurgat enkele km's ten noordoosten van het plangebied [lit. 18]. Dit water staat echter in rechtstreekse verbinding met Spijkerboor en de Sloot van Sint Jan.

Veldbezoek

De watergangen in en rond het plangebied bieden een geschikt foerageergebied voor vleermuizen. Ook kunnen deze lijnvormige elementen dienen als vlieg- of migratieroute. De aanwezigheid van verblijfplaatsen in oude wilgen in het plangebied valt tevens niet uit te sluiten.

Effecten en conclusie

De gegevens uit de NDFF en Telmee.nl [lit. 18] tonen aan dat het plangebied en de omgeving ervan van belang is voor diverse soorten vleermuizen. Een aantal soorten verblijft gedurende bepaalde perioden van het jaar in boomholten. Het is mogelijk dat bomen die door vleermuizen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats aanwezig zijn in het plangebied. Daarnaast wordt het gebied gebruikt als foerageergebied.

Indien gedurende de werkzaamheden bomen moeten worden gekapt, dienen deze te worden gecontroleerd op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen. Op basis van dit onderzoek kunnen mitigerende maatregelen getroffen worden of dient een ontheffing op de Ffw aangevraagd te worden.

In de gebruiksfase worden geen negatieve effecten verwacht op mogelijk aanwezige vleermuizen. Overige significante effecten op lijnvormige elementen die als vliegroute kunnen dienen of de kwaliteit van het foerageergebied worden niet verwacht, aangezien alle lijnvormige elementen intact blijven en in gelijke mate gebruikt kunnen worden.

5.5. Vogels

Gegevens

Uit de gegevens van Waarneming.nl blijkt dat er tussen 2008 en 2013 263 vogelsoorten zijn waargenomen waaronder soorten als koolmees, snor, middelste zaagbek, wilde zwaan en roerdomp. Ook zijn er soorten met jaarrond beschermde nesten waargenomen, zoals buizerd, sperwer en havik. Voor zowel vogels met jaarrond- als niet-jaarrond beschermde nesten is het plangebied potentieel foerageer, rust- en broedgebied.

Veldbezoek

Het plangebied en de nabije omgeving omvat geschikt broedbiotoop voor diverse vogelsoorten. Broedbiotoop is aanwezig in de vorm van bomen, riet en struweel. Jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen, maar kunnen niet worden uitgesloten zonder aanvullend onderzoek.

Effecten en conclusies

De werkzaamheden in het plangebied hebben tot gevolg dat delen van oeverzones, rietuigten en wilgenbossen worden verstoord en/of verwijderd. Hierbij kunnen nesten worden verstoord of vernield. De nesten van vogels met niet jaarrond beschermde nesten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Buiten deze periode, als er niet gebroed wordt, is het weghalen van geschikt broedbiotoop toegestaan. Omdat er in dat geval geen sprake is van wetsovertreding is een ontheffingsaanvraag niet nodig.

Voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten geldt dat broedplaatsen gedurende het hele jaar beschermd zijn. Verstoring en beschadiging van broedplaatsen is in het kader van artikel 11 van de Ffw verboden. Het voorkomen van jaarrond beschermde nesten is op basis van de beschikbare informatie niet uit te sluiten. Nader veldonderzoek dient uitgevoerd te worden om het voorkomen van jaarrond beschermde nesten aan te tonen danwel uit te sluiten. In het geval dat jaarrond beschermde nesten daadwerkelijk voorkomen in het plangebied en door de werkzaamheden verstoord of vernield worden, is het verkrijgen van een ontheffing alleen mogelijk indien voldaan wordt aan één van de geldende belangen uit de Vogelrichtlijn. Dit betreft:

- bescherming van flora en fauna (b);
- veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

Indien het project voldoet niet aan één van deze eisen, kan voor het verstoren van broedende vogels een ontheffing worden aangevraagd. Is dit niet het geval, dan moet een overtreding van verbodsbepalingen te allen tijde moet worden voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen of het kiezen van een alternatieve locatie voor bepaalde werkzaamheden.

5.6. Reptielen

Uit de gegevens van de NDFF, maar ook andere bronnen (Telmee.nl, RAVON), blijkt dat reptielsoorten in of in de omgeving van het plangebied niet voorkomen. Het verstoren van deze soortgroep als gevolg van de werkzaamheden kan zodoende worden uitgesloten. Nader onderzoek een ontheffingsaanvraag zijn niet aan de orde.

5.7. Amfibieën

Gegevens

Uit de NDFF gegevens blijkt dat de volgende soorten amfibieën zijn waargenomen in de uurhokken van het plangebied:

Tabel 5.2. De waargenomen soorten in uurhokken van het plangebied (2008 - 2013)

tabel 1-soorten
groene kikker complex
meerkikker
bastaardkikker
gewone pad
kleine watersalamander
bruine kikker

Afbeelding 5.4 laat de locatie van de waarnemingen zien in de uurhokken van het plangebied.

Waarnemingen van zwaar(der) beschermde amfibiesoorten komen in de omgeving van het plangebied niet voor [lit. 11]. Bovendien zijn in de gehele Biesbosch geen waarnemingen van zwaar(der) beschermde amfibiesoorten bekend [lit. 13, 15, 18].

De zwaar(der) beschermde amfibiesoorten stellen vrij hoge eisen aan hun leefgebied. Enkele soorten komen bijvoorbeeld alleen voor kleine, vaak geïsoleerde voedselarme wateren met een rijke watervegetatie (poelkikker), of in kleinschalige, deels agrarische, landschappen vooral bij overgang van bos naar grasland (kamsalamander). Ook rugstreeppad komt in de omgeving van het plangebied niet voor als gevolg van het ontbreken van geaccidenteerde en makkelijk te vergraven gronden.

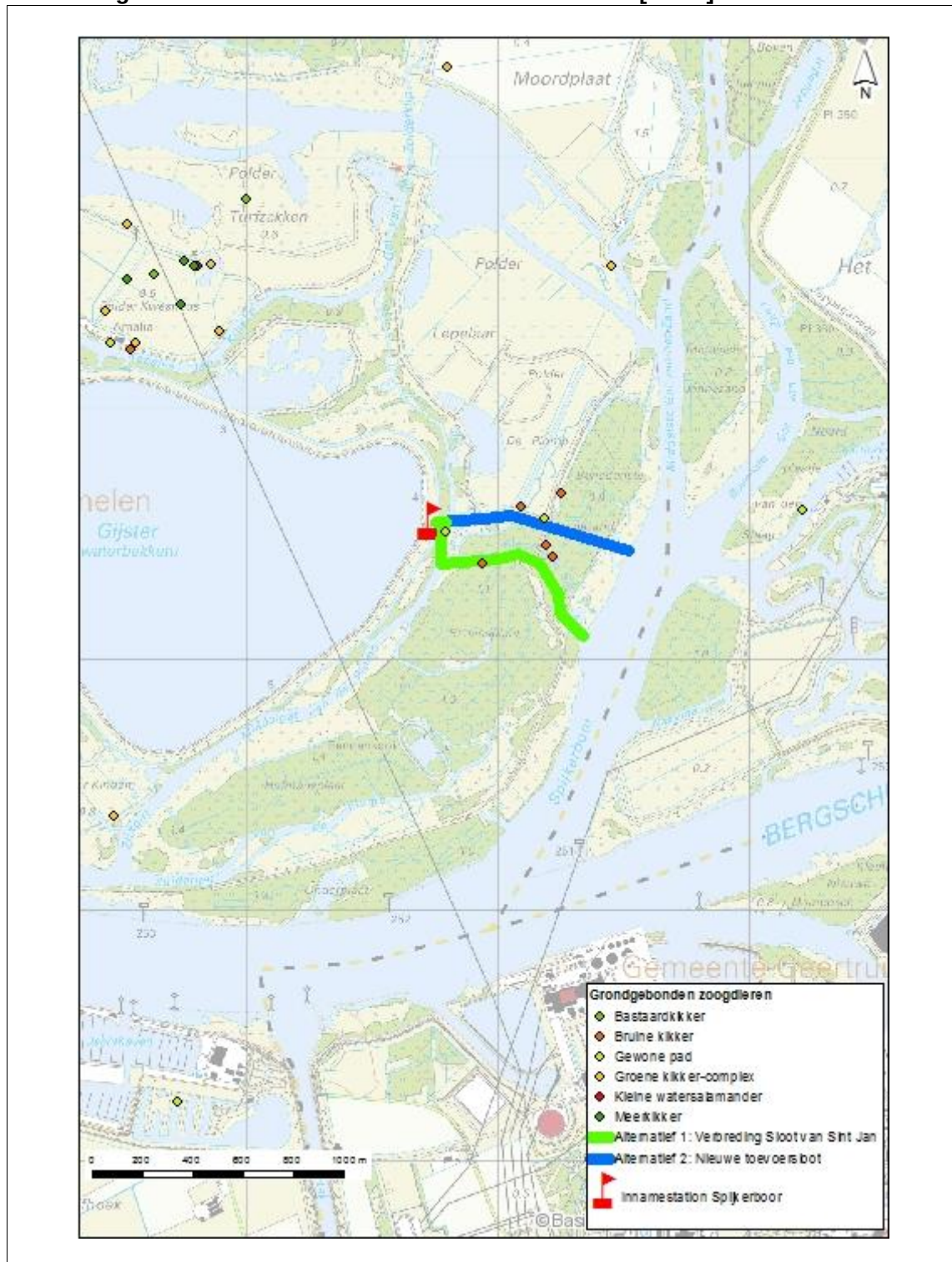
Veldbezoek

In het plangebied komt geschikt leefgebied voor licht beschermde amfibiesoorten voor. Het plangebied biedt geen geschikt biotoop aan de zwaar(der) beschermde soorten. Het voorkomen van zwaar(der) beschermde soorten kan zodoende worden uitgesloten.

Effecten en conclusies

Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling van ontheffing voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ingrepen. Voor deze soorten hoeft dus geen ontheffing aan te worden gevraagd. De aanwezigheid van zwaar(der) beschermde amfibiesoorten in het plangebied kan worden uitgesloten. Negatieve effecten op deze groep kan daardoor worden uitgesloten. Nader onderzoek een ontheffingsaanvraag zijn niet aan de orde.

Afbeelding 5.4. Voorkomen beschermde amfibiesoorten [lit. 11]

5.8. Vissen

Gegevens

Uit de NDFF gegevens blijkt dat rivierdonderpad (tabel 2-soort) en bittervoorn (tabel 3-soort) in de omgeving van het plangebied zijn waargenomen. De kleine modderkruiper (tabel 2-soort) is waargenomen in de Sloot van Sint Jan. Afbeelding 5.7 geeft de locatie van de waargenomen beschermde vissoorten weer.

Uit de gegevens van Telmee.nl blijkt dat de grote modderkruiper (tabel 3-soort) in 2004 en 2005 is waargenomen in het km-hok ten noorden van het plangebied. Op RAVON wordt dit bevestigd. De waarnemingen zijn afkomstig uit een sloot ten noorden van het Gat van de Zuiderklip, op ca. 1 km van het plangebied. Ondanks dat de soort vrij immobiel is en slechts op één locatie is waargenomen kan er niet van uit worden gegaan dat het plangebied buiten het verspreidingsgebied van de soort ligt.

Veldbezoek

Het plangebied omvat geschikt leefgebied voor bittervoorn en kleine modderkruiper. Ook grote modderkruiper kan in de rustige oeverzones mogelijk een geschikt leefgebied vinden. Met name de onbeschoeide oeverzones zijn geschikt voor deze beschermde soorten. Voor de rivierdonderpad is door het ontbreken van verharde oevers geen geschikt leefgebied aanwezig in en in de directe omgeving van het plangebied.

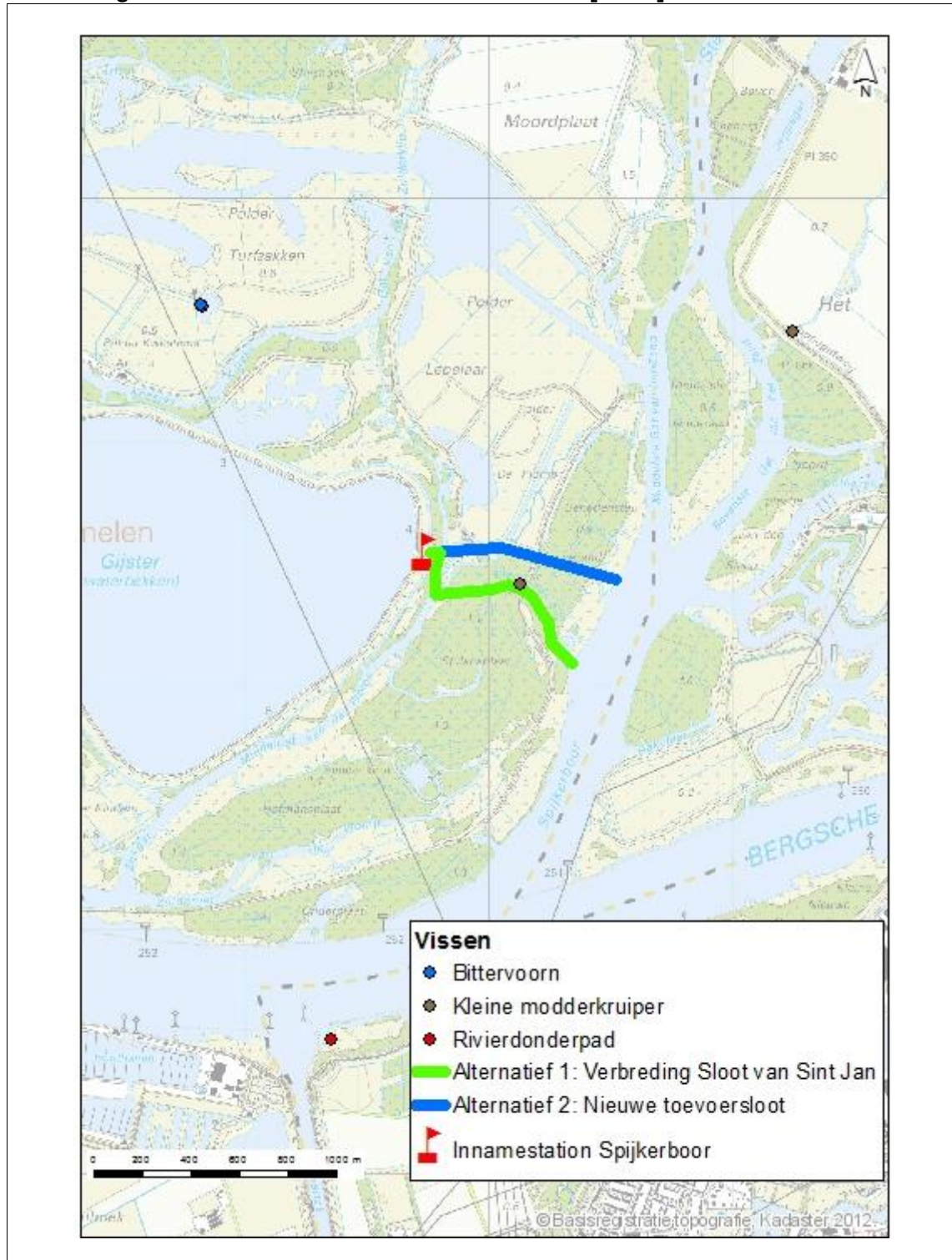
Effecten en conclusies

De kleine modderkruiper is waargenomen in het plangebied. Tevens biedt het plangebied een geschikt leefgebied aan de bittervoorn en grote modderkruiper. Rivierdonderpad is niet aangetroffen in of in de directe omgeving van het plangebied, en als gevolg van het ontbreken van geschikte biotopen in het plangebied uit te sluiten.

In de aanlegfase vinden mogelijk heiwerkzaamheden plaats in het kader van de aanleg van het innamestation. Heien in of dichtbij water heeft een sterk verstorend effect op in het water levende soorten, zoals vissen (trillingen). Hierdoor kunnen onder andere interne bloedingen ontstaan en schade aan de zwemblaas met mortaliteit als gevolg [lit. 7.]. Door mitigerende maatregelen te nemen kan verstoring van vissen voorkomen worden. Een mogelijke mitigerende maatregelen is het plaatsen van een luchtschort om de heilocatie die de trillingen isoleert. Onbekend is of dit ter plaatse mogelijk is en of dit een afdoende oplossing is. Wanneer effecten door trillingen kunnen worden voorkomen, is er geen sprake van significante aantasting van het leefgebied en is het aanvragen van een ontheffing in het kader van heien niet nodig.

Het verbreden en baggeren van de Sloot van Sint Jan (alternatief 2) heeft een negatief effect op de functionaliteit van de watergangen als vaste rust- en verblijfplaats voor vissen. Door uitgraven van de oeverzone en het verwijderen van de bagger en vegetatie wordt het plangebied op korte termijn minder geschikt als leefgebied. Ook op lange termijn neemt de hoeveelheid ondiepe zones af, waardoor de hoeveelheid geschikt leefgebied afneemt. Dit is een overtreding van artikel 11 van de Ffw waarvoor een ontheffing benodigd is. Tevens is het aannemelijk dat door het baggeren exemplaren van de kleine en grote modderkruiper en bittervoorn gedood of verwond worden doordat deze met de bagger op de kant gezet worden. Hiervoor is ontheffing benodigd voor artikel 9. Mitigerende maatregelen in de vorm van het vangen en verplaatsen van vissen voorafgaand aan de werkzaamheden aan de Sloot van Sint Jan is gezien de omvang van het plangebied niet realistisch.

Afbeelding 5.4. Voorkomen beschermde vissoorten [lit. 11]

5.9. Ongewervelden

Uit de geraadpleegde bronnen [lit. 11, 12, 18] blijkt dat beschermde dagvlindersoorten niet voorkomen in de omgeving van het plangebied. In de Biesbosch zijn voor de beschermde dagvlindersoorten geen geschikte biotopen aanwezig.

Alleen uit 2011 is één waarneming bekend van een beschermde libelsoort in de ruime omgeving van het plangebied. Het betreft de waarneming van een rivierrombout ter hoogte van het Gat van de Kerksloot [lit. 15]. De rivierrombout is een soort die sterk gebonden is aan de grote rivieren. Daarbij spelen zandstrandjes in de kribvakken een belangrijke rol in voortplanting. De larven groeien op in het water voor de zandstrandjes en sluipen uit op de strandjes.

Het voorkomen van overige beschermde ongewervelden (brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever, heldenbok, juchtleerkever, Bataafse stoommossel) in of nabij het plangebied is uitgesloten als gevolg van het verspreidingsgebied van deze soorten, de biotoopeisen of het feit dat de soorten in Nederland zijn uitgestorven.

Veldbezoek

Gedurende het veldbezoek zijn geen geschikte biotopen voor de soorten uit de groep van de ongewervelden aangetroffen. Voor de larven van de rivierrombout zijn geen geschikte zandstrandjes aanwezig. Het voorkomen van een zwervend adult exemplaar van de soort in het plangebied is niet uit te sluiten.

Effecten en conclusie

Een zwervend exemplaar van de rivierrombout in het plangebied valt niet uit te sluiten. Deze mobiele soort heeft echter ruim voldoende mogelijkheden in de omgeving van het plangebied. Negatieve effecten op de rivierrombout zijn daardoor uit te sluiten. Als gevolg van de afwezigheid van de overige beschermde soorten uit de soortgroep van de ongewervelden in of in de omgeving van het plangebied, kunnen negatieve effecten van het voornemen op deze beschermde soorten worden uitgesloten. Nader onderzoek en een onthefingsaanvraag zijn niet nodig.

5.10. Conclusies

Bij het ten uitvoer brengen van het voornemen is het niet uit te sluiten dat een overtreding van verbodsbepalingen wordt begaan. Dit betreft overtredingen van artikel 8, 9 en 11 van de Ffw. In hoofdstuk 6 worden de belangrijkste conclusies samengevat.

6. SAMENVATTING

6.1. Natura 2000

Significant negatieve effecten op de habitattypen Vochtige alluviale bossen en Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden), habitatsoorten (bever, noordse woelmuis, kleine en grote modderkruiper en bittervoorn) en broed- en niet-broedvogelsoorten (zie tabel 3.2) binnen Natura 2000-gebied Biesbosch als gevolg van het voornemen zijn niet uit te sluiten. Dit wordt veroorzaakt door oppervlakteverlies van enkele van de aangewezen habitattypen en verstoring van aangewezen habitatrichtlijn-, broed- en niet-broedvogelsoorten.

Significant negatieve effecten zijn niet uit te sluiten, waardoor het noodzakelijk is een Passende Beoordeling uit te voeren. Wij adviseren om de resultaten van deze Voortoets en het daarbij behorende vervolgtraject te bespreken met het Bevoegd Gezag (provincie Noord-Brabant).

6.2. Ecologische hoofdstructuur

Negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS zijn niet uit te sluiten. Het is aan te raden om hierover in overleg te treden met het Bevoegd Gezag (provincie Noord-Brabant).

6.3. Flora- en faunawet

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de gevolgen van het voornemen op de verschillende soortgroepen en hoe met deze gevolgen dient te worden omgegaan. Een mogelijke ontheffingsaanvraag wordt door Dienst Landelijk Gebied beoordeeld op ecologische gronden en door Dienst Regelingen op juridische gronden.

Tabel 6.1. Overzicht van de mogelijk aanwezige beschermde soorten in het plangebied

soortgroep	beschermde soorten in het plangebied aanwezig?	kans op overtreding verboden Ffw	gevolgen	ontheffing aanvragen Ffw?
vaatplanten	ja, in het plangebied mogelijk mogelijk meerdere beschermde soorten vaatplanten voor	ja	inventarisatie aanwezige soorten in mei-juni en augustus - september voorafgaand aan de werkzaamheden	afhankelijk van resultaten aanvullend onderzoek
grondgebonden zoogdieren	ja, in het plangebied komen mogelijk meerdere licht beschermde soorten zoogdieren voor	nee	handelen naar de zorgplicht	nee
	ja, in het plangebied komt de zwaar beschermde bever voor	ja	mitigerende maatregelen nemen	ja, indien mitigerende maatregelen onvoldoende zijn
	ja, mogelijk komen in het plangebied de zwaar beschermde noordse	ja, indien aanwezig	nader onderzoek naar de aanwezigheid van beide soorten	ja, indien de aanwezigheid van de soorten wordt

soortgroep	beschermde soorten in het plangebied aanwezig?	kans op overtreding verboden Ffw	gevolgen	onthefing aanvragen Ffw?
	woelmuis en waterspitsmuis voor			aangetoond.
vleermuizen	ja, het plangebied is mogelijk onderdeel van het foerageergebied en vliegroue van meerdere zwaardere beschermde vleermuissoorten ja, in de te kappen bomen en bomen op korte afstand van hei-werkzaamheden in het plangebied zijn mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig	nee, mits de werkzaamheden overdag worden uitgevoerd ja, indien verblijfplaatsen aanwezig zijn in de te kappen bomen	geen aanvullend onderzoek uitvoeren naar aanwezigheid verblijfplaatsen	nee afhankelijk van resultaten aanvullend onderzoek
vogels met jaarrond beschermde nesten	ja, in het plangebied bevinden zich mogelijk jaarrond beschermde nesten	ja	inventarisatie uitvoeren	afhankelijk van resultaten aanvullend onderzoek, maar het verkrijgen van een ontheffing is in principe niet mogelijk (zie toelichting onder tabel)
vogels met tijdelijke nesten	ja, broedende vogels kunnen aanwezig zijn	zie de toelichting onder de tabel	werkzaamheden buiten het broedseizoen starten of aanvullende controle op aanwezigheid broedende vogels. Tijdens de gebruiksfase is overtreding mogelijk niet te voorkomen	het verkrijgen van een ontheffing is in principe niet mogelijk (zie toelichting onder tabel)
reptielen	nee	nee	geen	nee
amfibieën	ja, in het plangebied komen mogelijk meerdere licht beschermde soorten amfibieën voor	nee	handelen naar de zorgplicht	nee
vissen	ja, in het plangebied komen meerdere beschermde vissoorten voor	ja	mitigerende maatregelen nemen	ja, indien mitigerende maatregelen onvoldoende zijn
ongewervelden	nee, in het plangebied komen geen beschermde ongewervelden voor	nee	geen	nee

Vaatplanten

In het plangebied zijn mogelijk meerdere soorten beschermde vaatplanten aanwezig. Indien aanvullend onderzoek aantoont dat deze soorten inderdaad aanwezig zijn, dient hier rekening mee gehouden te worden. Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling voor overtreding van verbodsbepalingen in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor tabel 2 en 3 soorten geldt deze vrijstelling niet. Wel kan voor tabel 2 soorten gewerkt

worden volgens een goedgekeurde gedragscode of kunnen aanwezige exemplaren worden uitgestoken en verplaatst naar geschikte groeiplaatsen in de omgeving. In deze situaties hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden. Wanneer werken volgens een goedgekeurde gedragscode of het verplaatsen van planten niet mogelijk is, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Grondgebonden zoogdieren

In het plangebied komt mogelijk de zwaar beschermde waterspitsmuis en noordse woelmuis voor. Het aantasten van het leefgebied van deze soorten is een overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Nader onderzoek dient plaats te vinden voor het verstoren van deze soorten. Voor de werkzaamheden kan belang van toepassing zijn. Dit betreft uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Tevens dienen mitigerende maatregelen opgesteld te worden.

Vleermuizen

Het is noodzakelijk om aanvullend onderzoek uit te voeren naar de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen in bomen langs de oeverzones. Indien uit dit onderzoek blijkt dat er geen vleermuizen aanwezig zijn, is geen sprake van een overtreding indien overdag gewerkt wordt en kunstlicht 's nachts voorkomen wordt.

Indien uit het onderzoek blijkt dat er wel vleermuizen aanwezig zijn in bomen die mogelijk gekapt moeten worden, dient voor de aanwezige verblijfplaatsen een alternatief aangeboden te worden waardoor overtreding voorkomen wordt, of dient er een ontheffing aangevraagd te worden.

Vogels

Mogelijk zijn jaarrond beschermde vogelnesten in of in de directe nabijheid van plangebied. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk om deze nesten aan te tonen dan wel uit te sluiten. Indien deze nesten aanwezig zijn, mogen ze alleen verwijderd worden met een geldig belang uit de Vogelrichtlijn of dienen vervangende verblijfplaatsen aangeboden te worden waardoor de functionaliteit van de nestlocaties behouden blijft.

Mogelijk zijn tevens broedende vogels aanwezig waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Het aanvragen van ontheffing voor het verstoren van de broedende vogels in het plangebied is in principe niet mogelijk. Er bestaat immers altijd een alternatief: werken wanneer geen broedende vogels aanwezig zijn (broedseizoen: globaal 15 maart-15 juli¹).

Behalve werken wanneer geen broedende vogels aanwezig zijn is het verstoren van vogels te voorkomen door de werkzaamheden voor het broedseizoen in te zetten en dan continu door te werken (werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stilleggen), zodat vogels niet gaan broeden in het gebied waar gewerkt wordt.

Tijdens de gebruiksfase is het verstoren van broedende vogels mogelijk niet te voorkomen doordat vogels al aan het broeden zijn op het moment dat de vaarrecreatie op gang komt.

¹ Het broedseizoen loopt gemiddeld van 15 maart tot 15 juli. Afhankelijk van het weer kan deze periode echter verschuiven. Bovendien zijn er vogelsoorten die tot in september broedsels kunnen hebben of die al voor maart zijn begonnen met broeden.

Vissen

Kleine modderkruiper komt voor in het plangebied. Bittervoorn en grote modderkruiper mogelijk ook. Nader onderzoek naar het voorkomen van met name de bittervoorn en grote modderkruiper is nodig. Indien de soorten worden aangetroffen in het plangebied worden door de werkzaamheden leefgebied van deze soorten aangetast en worden exemplaren mogelijk gedood of verwond. Hiervoor is een ontheffing voor artikel 9 en 11 noodzakelijk. Tevens dienen mitigerende maatregelen opgesteld te worden. Deze omvatten onder andere het werken buiten de kwetsbare voortplantingsperiode (maart - augustus) en het werken op een zo weinig mogelijk verstorende manier.

Algemeen

Indien een ontheffing moet worden verkregen, dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. In dit werkprotocol wordt aangegeven hoe ter plaatse omgegaan dient te worden met aanwezige flora en fauna en op welke manier de werkzaamheden uitgevoerd worden. Mitigerende en eventueel compenserende maatregelen dienen hier een integraal onderdeel van uit te maken. Momenteel zijn de exacte werkzaamheden nog niet voldoende bekend. Concrete mitigerende maatregelen hangen onder andere af van de exacte wijze plaats van de werkzaamheden, de uitvoering ervan en de exacte verspreiding van beschermde soorten rondom de uiteindelijke werklocaties. Zodra deze factoren voldoende in beeld gebracht zijn, is het van belang om gerichte mitigerende maatregelen op te stellen.

Nader onderzoek

Voor de onderstaande soorten is nader onderzoek is nodig. Uit het onderzoek moet blijken of de betreffende soorten binnen het plangebied voorkomen. Tevens moet tijdens het onderzoek worden vastgesteld wat de functie van het plangebied voor de betreffende soorten is (bijvoorbeeld optimaal of suboptimaal foerageergebied, verblijfplaats, vliegroute, jaarrond beschermde nestplaats enzovoorts).

Tabel 6.1. Nader te onderzoeken soorten/soortgroepen

Nader te onderzoeken soorten/soortgroepen
vaatplanten
bever
waterspitsmuis
noordse woelmuis
vleermuizen
broedvogels met jaarrond beschermde nesten
bittervoorn
grote modderkruiper

7. BRONNEN

1. Bingmaps
2. Ministerie van EL&I; Effectenindicator. <http://www.synbiosys.alterra.nl/natra2000/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1>.
3. Ministerie van EZ; Besluit Biesbosch.
4. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000. Alterra-rapport 2397. Wageningen 2012.
5. Planbureau voor de Leefomgeving, Achtergronddepositiewaarden.
6. Opzeeland, I. Van., Slabbekoorn, H., Andringa, T. en Cate, C. ten, Vissen en geluids-overlast, effect van geluidsbelasting onder water op zoetwatervissen, 2007.
7. Notitie reikwijdte en detailniveau, Ontgronding spaarbekken De Gijster. KYBYS, 25 februari 2013.
8. Ministerie van EL&I; gebiedendatabase.
9. Provincie Noord-Brabant, Natuurbeheerplan 2013.
10. WikiNatuurbeheer, natuurbeheertype N01.03.
11. NDFF-database, gecontroleerd op 9 september 2013.
12. Website van Vlindernet, <https://www.vlindernet.nl>.
13. Website van RAVON, <https://www.ravon.nl>.
14. Natuurtoets ontgrondingswerkzaamheden De Gijster in de Biesbosch, gemeente Drimmelen. Bureau Waardenburg. 25 mei 2011. Rapport nr. 10-133.
15. Website van Waarneming.nl, <https://www.waarneming.nl>.
16. Website van Wilde-Planten, <https://www.wilde-planten.nl>.
17. Website van de Zoogdiervereniging, <https://www.vzz.nl>.
18. Website van Telmee.nl, <https://www.telmee.nl>.
19. Ministerie van EL&I; Soortendatabase.
<http://mineleni.nederlandsesoorten.nl/elenei.db/elenei.db/i000252.html>